

II ETNOGRAFIE

OPREGUL — MARCĂ A COSTUMULUI POPULAR BĂNĂȚEAN

Nicoleta Gumă

Dintre piesele componente ale costumului popular femeiesc din Banat, **opregul** se distinge ca o piesă caracteristică și specifică acestei regiuni.

În toate lucrările de specialitate, care s-au scris până acum, cu referire la această piesă, se subliniază originea carpato-dunăreană a ei, fiind întâlnită nu numai la poporul român dar și în sud, în Peninsula Balcanică¹.

Descoperirile arheologice de pe teritoriul Iugoslaviei (la Vinca și Kli-sevac) și pe teritoriul țării noastre, la Cîrna (Oltenia) au scos la iveală figurine din lut în a căror vestimentație se distinge o piesă asemănătoare actualului opreg cu franjuri². De aici se poate trage concluzia originii străvechi a opregului, piesă caracteristică din vechime unui grup illiro-tracic din regiunea sud și nord dunăreană. Azi, opregul se întâlnește în portul popular din Albania și a unei regiuni din Iugoslavia³. Pe teritoriul României, opregul face parte din portul popular din Albania și al unei gului, Oltenia și alte regiuni.

Observînd evoluția opregului se pot stabili cîteva etape în privința funcționalității, a formei, materialului și cromaticii sale.

Inițial, opregul a avut un rol mai mult utilitar și ca urmare, raportul dimensional dintre cele două

clemente structurale ale acestuia : „petecul de opreg“ și „ciucurii“ înclina în favoarea petecului. Se purta pereche : „opregul de spate“ și „opregul de față“. Ca material se folosea, la confecționare, lîna groasă țesută în război. Motivul ornamental era simplu : „bece“ din țesătură.

Treptat, locul „opregului de față“ e luat de șorțul dreptunghiular — „catrința“ —. De acum începînd, aspectul opregului se schimbă : petecul se îngustează pînă capătă aspectul unei fișii dreptunghiulare de care se prind ciucurii foarte lungi. Rostul opregului devine unul decorativ, estetic.

În privința materialului din care se confecționa, opregul a trecut în timp de la opregul din lînă (sec. XVIII-XIX) la cel confecționat din bumbac, fir metalic, aceasta odată cu pătrunderea și la sate a relațiilor economice capitaliste, femeile avînd posibilitatea procurării mai rapide a materialului.

La începutul secolului XX, opregul se lucra tot mai mult din fir metalic. De prin deceniul al treilea al secolului nostru, opregul se lucrează simplu, din catifea sau alt material cumpărat, pe care se coase sau se brodează motivul ornamental.

În evoluția ornamentelor și a tehnicii de realizare a acestora se observă o simplificare a lor, de la moti-

vele geometrice tradiționale realizate în tehnica alesăturii în război, la un decor zoomorf, vegetal cusut, care cîțva timp se realizează alături de cel vechi, pentru ca apoi să-l înlocuiască complet.

În prezent, opregul ca piesă de port se întâlnește foarte rar, fiind purtat doar la ocazii, sărbători și atunci doar de femeile bătrîne, în zone și în sate mai retrase (de munte).

Prezentul catalog cuprinde un număr de 84 de oprege din colecția muzeului nostru. Gruparea lor s-a făcut pe zone etnografice mari: Valea Bistrei, Valea Timișului, Valea Almăjului, Clisura Dunării și Valea Carașului.

În stadiul actual al cercetărilor și al cunoștințelor noastre despre a-

ceastă piesă nu ne-am permis un studiu și un comentariu amănunțit ci doar o prezentare pe zone a pieselor.

Lipsa unor informații documentare clare, precise asupra multor piese din muzeu ne-a împiedicat în datarea majorității opregelor. De asemenea, colecția muzeului este pînă la această dată incompletă (nu acoperă toate zonele), impunîndu-se pe viitor o cercetare de teren mai riguroasă, sistematică care să ducă la dispariția acestor goluri.

Alături de prezentarea celor 84 de oprege, lucrarea mai cuprinde fotografiile respectivelor piese, rezumate, un glosar și o listă bibliografică asupra problemei.

VALEA BISTREI — VALEA TIMIȘULUI (Zona de munte)

1. Opreg de la Caransebeș (Fig. 1). Petecul are fondul de culoare neagră, țesut din păr de lînă în patru ițe. Motivul ornamental este dispus pe un singur registru și constă din: „roți“, „pitoance“, „prescuri“. De o parte și de alta a decorului, băteala este realizată pe lățimea de aproximativ 1 cm cu „sîrmă de fir“. Ciucurii sînt din păr de lînă în culorile verde, „vînăt închis“ și „ruginiu“. dimensiuni: petecul 43,5 x 10 cm; ciucurii 72 cm.
nr. inv. 1/80.

2. Opreg de la Valea Timișului (Cirpa). Petecul este de formă dreptunghiulară, țesut în două ițe din bumbac (urzeala) și păr (băteala). La partea inferioară a petecului sînt alese motive geometrice cu fir de mătase neagră: „furci“, „roți“. Pe cele două margini laterale are „perișori“ de culoare verde și „vînăt închis“. Ciucurii lungi sînt din fire de păr în

tonuri închise: verde, „viorin“, „ruginiu“ și negru.

dimensiuni: petecul 45 X 10 cm; ciucurii 96 cm.
nr. inv. 38/74.

3. Opreg de la Slatina Timiș. Pe fondul negru, țesut în patru ițe, apar benzi înguste transversale, în culorile verde și albastru. La cele două margini laterale rezultă din urzeală cîte două „bece“ verzi. Ciucurii sînt din fire de păr negru, „vînăt închis“, „viorin“.

dimensiuni: petecul 47 X 9 cm; ciucurii 87 cm.
nr. inv. 52/732.

4. Opreg de la Feneș (Fig. 2). Petecul este țesut din păr de lînă de culoare neagră, în patru ițe. Motivul ornamental este dispus la partea inferioară a petecului, fiind format din: „cîrlige“ și jumătăți de „ciutură“. Cromatica: galben, „galben roșu“, „roza“, „viorin“, „vînăt în-

chis“ și verde. Ciucurii foarte deși sînt din păr de lînă în culorile verde, „ruginiu“ și negru.

dimenisuni : petecul 42 X 10 cm ; ciucurii 84 cm.

nr. inv. 989.

5. Opreg de la Valea Timișului (Fig. 3). La partea inferioară a petecului, pe un fond negru țesut în două ițe din bumbac și păr, este dispus pe un singur registru cîmpul ornamental constînd din „furci“ și „roți cu ochi“ grupate cîte două și care se repetă pe orizontală, fiind încadrate de un chenar realizat cu bumbac alb. Cromatica : „băl“, „roșu“, „braun“, „vîntă închis“, negru. Ciucurii sînt din fire de păr răsucite, de culoare verde, „vîntă închis“, „braun“, negru și bumbac alb.

dimenisuni : petecul 45 X 9 cm ; ciucurii 93 cm.

nr. inv. 16/90.

6. Opreg de la Măru (Fig. 4). Petecul este de formă dreptunghiulară. Urzeala este din păr de culoare neagră, băteala din păr negru, roșu și „sîrmă de fir“. Cîmpul ornamental cu „ciutură“ și „roți“ ales cu „bircă“ de culoare roșu „para focului“, „verde“, „roza“, „lila“ este dispus la partea inferioară a petecului. Ciucurii sînt din fire de păr în culorile verde, „braun“, „ruginiu“, „viorin“ și negru.

dimensiuni : petecul 42 X 10,5 cm ; ciucurii 81 cm.

nr. inv. 772.

7. Opreg de la Caransebeș (Fig. 5). Format din petec și ciucuri. Petecul este țesut în patru ițe din păr (băteala) și bumbac (urzeala). Ornamentul este dispus pe un singur registru, ocupînd jumătatea inferioară a petecului și constă din motive alese : „roți cu zimți“ în care sînt înscrise „ciuturi“, „furci“ și „furci cu pupi“. Pe margini este tivit cu „pamblică de mătase“ pe care s-au cusut

„fluturi“ cu mărgelile. Ciucurii sînt de păr de culoare roșu „para focului“, „vîntă închis“, verde, „sîrmă de fir“ răsucită.

dimensiuni : petecul 47 X 13 cm ; ciucurii 84 cm.

nr. inv. 30/72.

8. Opreg de la Caransebeș (Fig. 6). Petecul este țesut în patru ițe din păr (urzeala) și fir metalic (băteala). Pe întreaga suprafață are „bece“ transversale realizate cu păr roșu. Motivul ornamental dispus pe un singur registru pe mijolcul petecului constă din „roți“ în care sînt înscrise „sfădite cu pupi“ și „furci cu pupi“. Cromatica : roșu, galben, „băl“, „galben rodișos“, verde, „vîntă închis“, „viorin“. Ciucurii sînt din păr în culorile roșu, verde și „vîntă închis“. dimensiuni : petecul 43,5 X 11 cm ; ciucurii : 73 cm.

nr. inv. 8/77.

9. Opreg de la Caransebeș (Fig. 7). Petecul este țesut în două ițe din fir de păr (urzeala) și fir metalic (băteala). Din urzeală rezultă „bece“ paralele. Motivele ornamentale geometrice sînt dispuse pe două registre transversale. În registrul superior apar : „roți“, „ciuturi“, „sfădite“ ; în al doilea registru — inferior — apar „roți cu furci și pupi“. Ornamentele sînt cusute cu acul. Cromatica : roșu, „roza“, verde, „vîntă băl și închis“, „viorin“, „braun“. Ciucurii sînt din fire de lînă galbenă, nuanțe de roșu, verde și „viorin“.

dimensiuni : petecul 41 X 12 cm ; ciucurii 80 cm.

nr. inv. 5/75.

10. Opreg de la Caransebeș (Fig. 8). Petecul este țesut în patru ițe din păr (urzeala) și fir metalic (băteala). Din urzeala cu fire de păr diferit colorate (roșu, verde) rezultă „bece“ laterale. Cîmpul ornamental este dispus pe un singur registru central, constînd din „furci“, „roți“, „roți cu

zimți“. Cromatica : roșu, galben, verde, negru. La partea superioară a petecului este cusută o bucată de „brăcire în bece“. Ciucurii sînt din fire de păr în aceleași tonuri ca petecul și fire din bumbac alb răsucite. dimensiuni : petecul 35,5 X 13 cm ; ciucurii 65 cm.

nr. inv. 2/85.

11. Opreș de la Caransebeș (Fig. 9). Petecul este țesut în două ițe din păr de lînă și fir metalic cu „bece“ rezultate din urzeală pe toată suprafața în culorile „băl“, „vînat băl“, galben, verde. Pe acest fond au fost cusute „în crucițe“ motive florale („penc“). Cromatica : roșu în diferite nuanțe, galben, „ruginiu“, „vînat băl“.

dimensiuni : petecul : 41,2 X 11,5 cm ; ciucuri : 82 cm.

nr. inv. 11/79.

12. Opreș de la Măru. Format din petec și ciucuri. Petecul de formă dreptunghiulară, este țesut în patru ițe din păr de lînă cu „bece“ în culorile roșu, galben, verde, negru. Motivul ornamental este dispus în jumătatea inferioară a petecului pe trei registre paralele orizontale : unul central mai lat și două laterale mai înguste și identice. Ca elemente decorative se întîlnesc, alese în războiul de țesut : „ciutura“, „furca“, „cocori“, „ciopeți“. Ciucurii sînt deși, în „bece“ late de 2-6 cm în culorile „braun“, negru, „vînat închis“, „ca vișina“, verde.

dimensiuni : petecul 43 X 14 cm ; ciucurii 76 cm.

nr. inv. 1292.

13. Opreș de la Măru (Fig. 11). Petecul are fondul țesut în patru ițe din păr de culoare neagră (urzeala) și roșie (băteala). Cîmpul ornamental este dispus pe 3/4 din suprafața petecului, pe trei registre. Cele două registre marginale au în decorul lor „ciutura“, „ciopeții“ și „pupii“. Re-

gistrul central este ornamentat cu „cîrlige“, „cocori“, „roți cu zimți“. Cromatica : roșu, verde, galben, negru. Ciucurii sînt din fire de păr de lînă în aceleași culori.

dimensiuni : petecul 45 X 16 cm ; ciucurii 79 cm.

nr. inv. 1294.

14. Opreș de la Caransebeș. Fondul petecului este țesut din păr de culoare roșie cu „bece“ verticale. Cîmpul ornamental este dispus pe trei registre orizontale paralele. Cele două registre marginale identice au ca elemente decorative : „roți cu zimți“, „sfădite“, jumătăți de „ciutura“. Ornamentele sînt alese cu „sîrmă de fir“ și „bircă“ roșie, galbenă, „vînat închis“. Registrul central prezintă „ciuturi“, „sfădite“, „ciopeți“ alese cu fire de păr roșii, verzi, „viorin“, „vînat închis“ și negre. Ciucurii sînt din fire de păr în culorile : roșu, galben, „vînat închis“, „viorin“ și bumbac alb răsucit.

dimensiuni : petecul 40 X 18 cm ; ciucurii 76 cm.

nr. inv. 46/78.

15. Opreș de la Caransebeș (Fig. 13). Petecul este țesut în două ițe din bumbac negru (urzeală) și maro (băteala). Ornamentul ocupă toată suprafața petecului. Este ales cu „bircă“ și fir metalic argintiu. Motivele sînt geometrice : „ciutura“, „roata“. Cromatica : roșu, „roza“, „ruginiu“, „vînat băl“, „lila“. Ciucurii lungi sînt păr în culorile roșu, galben, „vînat băl și închis“, verde.

dimensiuni : petecul 42,5 X 13 cm ; ciucurii 77 cm.

nr. inv. 22/86.

16. Opreș de la Zăvoi (Fig. 14). Petecul este de formă dreptunghiulară, țesut în patru ițe, cu „bece“ roșii și negre. Alesăturile sînt dispuse pe trei registre consecutive. Apar motivele : „cîrligul“, „roata“, „ciopeți“, realizate cu fir metalic argin-

tiu și „bircă“ roșie „para focului“, galben, „vinăt băl și închis“, verde, negru. Între registre sînt cusuți „fluturi“. Pe margini petecul are cusută o panglică din fir. Ciucurii lungi sînt din păr. Culorile se repetă după o anumită ordine, pornind de la mijloc : central are o „bată“ de ciucuri lată de 8 cm, urmînd spre cele două margini ciucuri în culorile verde, alb, „vinăt închis“, „galben rodițos“ în „bece“ de 1-2 cm, roșu de 7 cm.

dimensiuni : petecul 39 X 22 cm ;
ciucurii 80 cm.
nr. inv. 45/76.

17. Opreg de la Măru. Este țesut în patru ițe din păr negru (urzeala) și roșu (băteala). Ornamentul este dispus în trei registre transversale, cele două extreme fiind identice ca motive ornamentale și cromatică. Motivele ornamentale alese sînt : „furca“, „furca cu ochi“, „cîrligul“, „ochii“, „coarnele berbecului“, „ciutura“, „în brad“, „cocorii“. Ciucurii lungi și foarte deși sînt din fire de păr de lînă în culorile : roșu, negru, roșu „para focului“, cafeniu, „braun“, „vinăt închis“, galben.

dimensiuni : petecul 40,4 X 18 cm ;
ciucurii 89 cm.
nr. inv. 62/703.

18. Opreg de la Zăvoi (Fig. 16). Țesut în două ițe din bumbac (urzeala) și lînă (băteala). Ornamentul geometric este compact, dispus pe întreaga suprafață. Este realizat prin alesătură cu fir metalic și cu „bircă“. Se întîlnesc „roata“ — predominant — „roata cu zimți“, motivul „în brad“. Cromatica este vie, predominînd firul metalic alb și tonurile de roșu. Se mai întîlnesc galben pal, „vinăt închis“, verde, „ruginiu“. Ciucurii sînt deși, din fire de păr de diferite culori : roșu, verde, „vinăt închis“, „roza“, „braun“, „galben rodițos“, în „bece“ late de 2-4-6 cm.

dimensiuni : petecul 38 X 14 cm ;
ciucurii 82 cm.
nr. inv. 42/690.

19. Opreg de la Zăvoi. Petecul este țesut în patru ițe din păr, cu băteală roșie și urzeală neagră, la cele două margini laterale prezentînd „bece“ policrome. Motivul ornamental ales în războiul de țesut este dispus pe trei registre transversale consecutive, cele două laterale fiind identice. Ca elemente decorative apar : „roata“ simplă, „roata cu zimți“, „prescura“, jumătăți de „ciutură“ realizate cu fir metalic alb, „bircă“ în culorile roșu „para focului“, verde, galben, „vinăt închis“, „viorin“. Ciucurii sînt din fire de păr de lînă în diferite culori.

dimensiuni : petecul 42 X 18 cm ;
ciucurii 87 cm.
nr. inv. 63/702.

20. Opreg de la Măru (Fig. 18). Petecul este de formă dreptunghiulară, țesut din păr de lînă în patru ițe. Lateral prezintă „bece“ realizate din năvădătură. Cîmpul ornamental este dispus în trei benzi transversale consecutive. În registrul superior și inferior, ornamentul este realizat prin alesătură cu fir metalic în cea mai mare parte, puțină lînă în culorile roșu, galben, „vinăt închis“ și viorin, constînd din : „roți“, „roți cu zimți“, „coarnele berbecului“. Registrul central este obținut tot prin alesătură dar numai cu fir de lînă în diferite culori pe un fond negru. Motivele ornamentale sînt : „roata cu zimți“, „sfîdite“, „cocorii“. Acest registru este marcat pe cele două laturi mai lungi cu „fluturi“ cusuți. De jur-împrejur petecul este tivit cu panglică de fir. Ciucurii sînt din fire de păr. „Becele“ centrale și de pe margini sînt de culoare vișinie, între care apar culorile „băl“ (fire de bumbac răsucite), „vinăt închis“, verde, galben, „ruginiu“, „roza“.

dimensiuni : petecul 38 X 20 cm ;
ciucurii 81 cm.

nr. inv. 41/702.

21. Oprege de la Măru. Petecul este îngust, țesut în două ițe din păr de lână negru. Registrul ornamental este ales în războiul de țesut, constând din motive decorative ce se repetă pe orizontală : „roata“, „roata cu zimți“, motivul „în brad“, „furca cu pupi“. Pe margini, petecul are cusut un șnur de mătase cu „fluturi“ mărunți pe mijloc. Cromatica : „roza“, „lila“, cafeniu, verde, „vînăt băl“, „galben rodițos“, roșu și „băl“. Ciucurii sînt din fire de lână în aceleași tonuri cu alesătură.

dimensiuni : petecul 38 X 11 cm ;
ciucurii 77-78 cm.

nr. inv. 746.

22. Oprege de la Turnu Ruieni. Petecul este îngust, țesut în două ițe din păr de lână de culoare albastră. Motivele ornamentale sînt dispuse pe un singur registru, alese cu fir metalic alb și constau din : „prescuri“, „roți“, „furci“, „ciopeti“. Pe margini este tivit cu „trămurică“. Ciucurii sînt din fire de păr în culorile : „vînăt băl“, „galben rodițos“, „ruginiu“, „roza“ și „viorin“.

dimensiuni : petecul 36,5 X 10 cm ;
ciucurii 87 cm.

nr. inv. 583.

23. Oprege de la Obreja (Fig. 20). Petecul este de formă dreptunghiulară țesut în două ițe din păr : urzeala este din păr în diferite culori, băteala este roșie, rezultînd „bece“ verticale diferit colorate. 2/3 din suprafața petecului este ornamentată cu motive florale cusute cu acul după model dintr-un catalog. Acest decor este realizat ulterior. Pe margini petecul este tivit cu panglică de „somot“ negru. Motivele sînt cusute în tehnica „lănțșorului“. S-a folosit „bircă“ în culorile : „băl“, galben, verde, roșu, „vînat închis“, negru, „braun“ și fir metalic alb. Ciucurii

sînt din fire de lână de diferite culori, în „bece“ late de 2-4 cm.

dimensiuni : petecul 20 X 45,5 cm ;
ciucurii 81 cm.

nr. inv. 19/226d.

24. Oprege de la Bolvașnița (Fig. 21). Petecul, este țesut din bumbac în tonuri închise de „vînăt“ și „ruginiu“, în patru ițe. Cîmpul ornamental ocupă 3/4 din suprafața petecului și constă din motivul „în brad“ ales cu fir metalic argintiu și auriu. În spațiile rămase libere au fost cusute mărgelile albe dispuse sub forma unei flori („pană“). Apar și „fluturi“ cusuți, cu cite o mărgea la mijloc. Ciucurii sînt din păr, lână și bumbac în culorile : alb, roșu, „roza“, „galben“, „vînăt închis“, „ruginiu“.

dimensiuni : petecul 37 X 13,5 cm ;
ciucurii 91 cm.

nr. inv. 17/474.

25. Oprege de la Băuțar (Fig. 22). Petecul este țesut în două ițe din păr de culoare neagră. Ornamentul dispus pe un singur registru ales cu fir metalic și fir de mătase. Motive ornamentale : „furci“, jumătăți de „furci“, „roți“. Cromatica : „roza“, „vînăt băl“, „braun“. Pe margini este tivit cu „trămurică“. Ciucurii mai scurți sînt din fire de lână în diferite culori.

dimensiuni : petecul 38 X 9,5 cm ;
ciucurii 75 cm.

nr. inv. 729.

26. Oprege de la Măru (Fig. 23). Petecul este țesut în două ițe din bumbac negru. Decorul este executat pe întreaga suprafață a petecului ; dispus pe benzi oblice, realizat cu fir metalic alb și mătase galbenă, verde, „roza“, „braun“. Trei benzi sînt executate cu mătase în motivele „prescură“, „roată“, „pupi“ ; celelalte două sînt realizate cu fir metalic — „roți“. Ciucurii sînt din fire de lână răsucite în tonuri închise : verde, albastru, bordo, vișiniu și fire metalice la fel răsucite.

dimensiuni : petecul 39 X 9 cm ;
ciucurii 80 cm.

nr. inv. 736.

27. Opreg de la Marga (Fig. 24).

Petecul este țesut în patru ițe din bumbac negru (urzeala) și păr „vînăt” și bordo (bâteală). Ornamentul ales cu mătase și fir metalic este dispus pe un singur registru. Se întîlnesc „cîrlige”, „roți”, „ciopeți”, „furci”. Totul este încadrat de un chenar realizat cu fir metalic. Pe trei laturi petecul este tivit cu „latiță” lată de 2 cm. Cromatica : „galben rodișos”, „roza”, „vînăt băl”, „lila”. Ciucurii sînt din fire de lînă albastră, verde, bordo și șnur alb procurat din comerț.

dimensiuni : petecul 38 X 10 cm ;

ciucurii 79 cm.

nr. inv. 29/461.

28. Opreg de la Caransebeș. (Fig. 25).

Petecul este foarte îngust, țesut în două ițe din bumbac (urzeala) și păr (bâteala). Cîmpul ornamental dispus pe un singur registru ocupă 3/4 din suprafața petecului. Este format din motive alese cu fir metalic și mătase : „prescură” la centru, încadrată la stînga și la dreapta de jumătăți de „furcă” cu „pupi” între ele și „furci”. Petecul este tivit cu „latiță” din mărgele roșii, galbene, albastre și albe. Cromatica : galben, „roza”, vînăt închis”. Ciucurii sînt din lînă în diferite culori.

dimensiuni : petecul 33 X 7,5 cm ;

ciucurii 78 cm.

nr. inv. 20/87.

29. Opreg de la Slatina Timi. (Fig. 26).

Petecul este țesut din bumbac în două ițe. Cîmpul ornamental este dispus pe un singur registru transversal, în jumătatea inferioară a petecului. Este ales cu fire de mătase roșii, „roza”, „vînăt băl”, „braun” și fir metalic alb. Ca elemente ornamentale apar : „prescura” și două „furci” între care e dispusă o „roată”. Aceste două elemente din urmă

alternează între ele. Pe margini petecul are cusut un șnur spiralic din bumbac — procurat din comerț. Ciucurii sînt lungi, din fire de păr răsucite și fir metalic.

dimensiuni : petecul 41 X 11 cm ;

ciucurii : 84 cm.

nr. inv. 32/358 a.

30. Opreg de la Măru. Petecul

este țesut în două ițe din bumbac. Alesătura, încadrată între două linii de „pupi” mărunți, constă din „prescură” între care apar jumătăți de „furci cu pup”. Aceste două motive se repetă pe un registru transversal. Cromatica : alb, galben, albastru deschis, verde, maro, mov. Ciucurii în bete late de 3 cm sînt din fire de păr de lînă în tonuri închise de verde, albastru, maro, bordo.

dimensiuni : petecul 33 X 10 cm ;

ciucurii 80 cm.

nr. inv. 785.

31. Opreg de la Ciuta. (Fig. 28).

Petecul este țesut în două ițe (urzeala — bumbac negru ; bâteala — păr negru). Pe acest fond închis la culoare, în jumătatea inferioară a petecului este dispus motivul ornamental : „prescuri”, „furci”, „route”. „ochi”, alternînd între ele pe orizontală. Cromatica : „băl”, roșu, galben, „vînăt băl”, „braun”, „lila”. Pe marginile petecului este cusută o pînglică de „somot” negru. Ciucurii sînt din fire de lînă puternic răsucite și legate la capăt de culoare neagră, verde, „lila”.

dimensiuni : petecul 40 X 10 cm ;

ciucurii 87 cm.

nr. inv. 584.

32. Opreg de la Măru. Petecul

este țesut în două ițe din bumbac (urzeala) și păr de lînă (bâteala). Decorul ales cu mătase este dispus pe un registru transversal. Se cîtîng : „furca cu pupi”, „coarnele berbecului” și „ciopeți”. Culorile sînt vii : alb, „roza”, galben, roșu, verde, „vînăt băl”, cafeniu.

dimensiuni : petecul : 38 X 10 cm ;
ciucurii 80 cm.

nr. inv. 1293.

33. Opreș de la Caransebeș. Petecul este țesut în două ite din bumbac negru. Ca elemente decorative alese cu mătase albă, „roza“, galbenă, verde, apar : „roțile“, jumătățile de „cîrlige“ și jumătățile de „furci“. Ciucurii sînt din fire de păr de culoare maro, albastru, verde și negru. dimensiuni : petecul 40 X 20,5 cm ; ciucurii 70 cm.

nr. inv. 43/92.

34. Opreș de la Măru (Fig. 31). Petecul este țesut în două ite din bumbac negru. Motivele sînt dispuse pe un singur registru transversal, alternînd motivele geometrice alese cu mătase galbenă și roșie — „ciutura“, „roata“ cu flori („pene“) stilizate alese cu mătase albastră. Ciucurii sînt din fire de păr roșu „para focului“, „vinăt“, albastru deschis, verde, „lila“, „ruginiu“.

dimensiuni : petecul 40 X 12 cm ; ciucurii 70 cm.

nr. inv. 771.

35. Opreș de la Caransebeș (Fig. 32). Petecul este confecționat din „somot“ negru pe care sînt cusute motive geometrice cu fir de „ațică“.

Pe margini are cusută „trămurică“. Ciucurii sînt din fire de păr bordo și fir argintiu.

dimensiuni : petecul 45 X 13 cm ; ciucurii 78 cm.

nr. inv. 10/83.

36. Opreș de la Caransebeș (Fig. 33). Petecul este foarte îngust, confecționat din „somot“ negru. Suprafața sa este cusută cu motive florale și frunze de stejar, în tehnica „pe gras“, cu fir metalic și ațică. Între motivele decorative sînt cusuți „fluturi“. Cromatica : roșu, roz, albastru. Ciucurii sînt din păr în culorile verde, albastru închis, mov.

dimensiuni : petecul 34,5 X 7 cm ; ciucurii 79 cm.

nr. inv. 31/89.

37. Opreș de la Marga (Fig. 34). Petecul este din „somot“ negru, avînd cusute „în gras“ motive florale cu fir metalic, mătase și mărgel. Este tivit cu „latiță“ de 2 cm lățime. Cromatica : alb, „roza“, „vinăt băl“, „vinăt închis“, galben, „galben roșu“, „vinăt închis“, „rugin“, negru.

dimensiuni : petecul 40 X 9 cm ; ciucurii 85 cm.

nr. inv. 59/449.

VALEA TIMIȘULUI (Zona de cîmpie)

38. Opreș de la Sacu (Fig. 35). „Parta“ de dimensiuni reduse, este țesută în două ite din bumbac negru. Pe acest fond sînt alese motive geometrice simple : „roți cu cocori“ dispuse în grupuri de cîte patru, astfel încît formează o altă roată. Cromatica : roșu, „lila“, verde, negru, fir metalic alb. Are „ciocoți“ scurți și lungi în culorile verde, albastru, „roșu închis“, „sur“, lila.

dimensiuni : petecul 37 X 9,5 cm ; ciucurii 86 cm.

nr. inv. 54/353 a.

39. Opreș de la Coștei (Fig. 36). Petecul este țesut în patru ite din păr. Predominant este negru, dar, atît în urzeală cît și în băteală s-au introdus fire și de altă culoare rezultînd „bece“ înguste. Alesătura este dispusă în registrul inferior al „obiectului“ și realizată cu „găetan“ diferit colorat. Motivele ornamentale sînt : „roata“ și „scămașul“. Culorile folosite sînt vii, în tonuri de verde, galben, alb, albastru. Ciucurii laterali sînt lungi (15 cm), la fel și cei verticali, din păr în culori închise

(albastru închis, bordo, verde, negru) și fire răsucite de bumbac alb. dimensiuni: petecul 37 X 15 cm; ciucurii 78 cm. nr. inv. 18/237.

40. Opreg de la Sacu. Petecul este țesut în patru ite din păr de lână. Ue fondul „vinăt închis“, la cele două capete, apar „bece“ policrome. Decorul îngust este dispus în jumătatea inferioară a petecului. Ca elemente decorative apar: „roata“, jumătățile de „cirlige“. Ciucurii sînt din fire de lână de culoare neagră. dimensiuni: petecul 36 X 10 cm; ciucurii 80 cm. nr. inv. 27/376.

41. Opreg de la Sacu (Fig. 38). „Parta“ este țesută în patru ite din păr (urzeală) și fir alb (băteală). Din năvăditură rezulta „bece“ laterale diferit colorate. Cîmpul ornamental este dispus în jumătatea inferioară a petecului pe două registre, cel superior foarte îngust. Ca motive se întîlnesc „cocorii“, jumătățile de „furci“, meandru înscris în „roată“. Cromatica: roșu, galben, „cenușiu“, „braun“. Pe margini are panglică „lila“, peste care s-a cusut o „cîptă“ neagră. „Ciocotii“ sînt din fire de păr „lila“, „braun“, verde, „cenușiu“, vișiniu. dimensiuni: petecul 41 X 13 cm; ciucurii 90 cm. nr. inv. 35/387.

42. Opreg de la Sacu (Fig. 39). Petecul este țesut în patru ite din păr de lână și fir metalic. Întreaga suprafață a petecului este străbătută de „bece“ verticale și orizontale. Alesătura, pe un sigur registru în partea inferioară a petecului, constă din „cocorii“, „furci“, „roți“ simple, „roți cu gheruțe“ în culorile roșu, galben, „cenușiu“, verde, „lila“, negru. Ciucurii sînt din fire de lână în culori închise (verde, negru, „roșu închis“). dimensiuni: petecul 37 X 14 cm;

ciucurii 90 cm. nr. inv. 24/353.

43. Opreg de la Peștere (Fig. 40). Petecul este țesut în patru ite din păr și fir metalic. Pe cele două margini laterale din năvăditură rezultă „bece“. Decorul este dispus pe două registre izolate, avînd ca elemente „furca“ și „roata cu zimți“. Cromatica: roșu, galben, „roza“, albastru, verde, „braun“, „roșu închis“. Pe margini petecul este țivit cu panglică din „somot“ negru. Franjurii sînt din fire de păr de lână închise (verde, „cenușiu“, „lila“). dimensiuni: petecul 37 X 16 cm; ciucurii 80 cm. nr. inv. 1106.

44. Opreg de la Zăguzeni (Fig. 41). Petecul este țesut în două ite din păr de lână (urzeală) și fir metalic (băteală) cu „bece“ verticale la cele două margini. Cîmpul ornamental dispus pe trei registre transversale izolate prezintă ca elemente decorative componente: „cocorii“, „furci“, „roți“ și „roți cu gheruțe“. Cromatica: roșu, galben, „cenușiu“, „roșu închis“, verde, „lila“, negru, „roza“. Ciucurii în „bece late“ de 1—4—7 cm sînt din fire de lână colorate („roza“, galben, albastru, verde, cafeiniu). dimensiuni: petecul 32,5 X 11 cm; ciucurii 95 cm. nr. inv. 845.

45. Opreg de la Sacu. Petecul este țesut în patru ite din păr de lână (urzeală) și fir metalic (băteală). Alesăturile sînt așezate pe trei registre izolate, două mai înguste, identice și unul central lat de 4,5 cm. Lateral, petecul prezintă „bece“ rezultate din urzeală. Motivele ornamentale — „cocorii“, „furcile“, jumătățile de „ciutură“ — sînt realizate prin alesătură cu „bircă“ în culori deschise (roșu, alb, albastru, verde). Ciucurii sînt din lână în tonuri închise: verde, „roșu închis“, „cenușiu“, negru.

dimensiuni : petecul 42 X 13 cm ;
ciucurii 74 cm.
nr. inv. 53/1230.

46. Opreș de la Tincova (Fig. 43). Petecul este foarte îngust țesut din păr de lână (urzeală) și fir metalic alb (băteală). Cîmpul ornamental este dispus pe două registre transversale izolate — cel superior de 1 cm lățime, cel inferior de 3 cm. Ca ornamente se întîlnesc : „furca“, „cocoșul“ și „ciutura“. Pe trei laturi petecul este țivit cu un șnur procurat din comerț. „Ciocoții“ sînt din fire de păr în tonuri închise — albastru, „lila“, „braun“, negru.
dimensiuni : petecul 36 X 9 cm ; ciucurii 83 cm.
nr. inv. 1017.

47. Opreș din localitate necunoscută (Fig. 44). Petecul este țesut din bumbac galben. Cîmpul ornamental dispus pe un singur registrul ocupă 2/3 din suprafața petecului. Ca elemente motivistice apar „roata“ simplă în alternanță cu „roata cu gheruțe“, alese cu fir de bumbac și fir metalic alb. Pe margini petecul are cusută „perciță“ încrețită. Ciucurii sînt din fire de bumbac „lila“ și „sur“, fir de păr verde și fir metalic alb.
dimensiuni : petecul 35 X 11 cm ; ciucurii 85 cm.
nr. inv. 36/95.

48. Opreș de la Tincova. Petecul este țesut în patru ițe din păr de lână (urzeala) și fir metalic alb (băteala). Aproape întreaga suprafață a petecului este ocupată de „bece“ verticale. Registrul ornamental, dispus în jumătatea inferioară a petecului, este ales cu fir metalic alb și galben și cu fire de păr de lână roșii, albe, verzi, „cenușii“ : „cîrligute“, „roți“, „cocori“. Pe margini este țivit cu „trămurică“ din fir metalic alb. Ciucurii sînt confecționați din șnur procurat din comerț.
dimensiuni : petecul 38 X 12 cm ;

ciucurii 93 cm.
nr. inv. 1032.

49. Opreș de la Sacu (Fig. 46). Petecul este țesut în patru ițe din fire de păr (urzeala) și fir metalic (băteala), din urzeală cu fire de păr diferit colorate rezultînd „bece“. Motivele ornamentale sînt dispuse în jumătatea inferioară a petecului. Pe fondul în „bece“ apar motivele „roata“, „cocoșul“, „cîrligutul“ alese cu „bircă“ o parte și altele cusute „pe gras“ cu fir metalic alb. Ciucurii sînt din fire de păr în culorile : „galben rodiș“, verde, „cenușiu“, „sur“, „lila“, „roșu închis“.
dimensiuni : petecul 35 X 15 cm ; ciucurii 86 cm.
nr. inv. 65/358.

50. Opreș din localitate necunoscută (Fig. 47). Petecul este de formă dreptunghiulară, țesut în patru ițe de păr (urzeala), fir metalic argintiu și cîneapă (băteala). Fondul petecului este „cenușiu“ la mijloc, lateral, de ambele părți, fiind roșu cu „bece“ verticale policrome. Jumătatea inferioară este decorată prin alesătură și cusătură „pe gras“ cu fir metalic alb și galben și cu fir de mătase. Elementele decorative sînt : motivul floral stilizat ales încadrat într-o „roată cu gheruțe“, jumătăți de „cîrligute“ și „dîntii lupului“ cusute. Pe margini, petecul prezintă o „pamblică“ de mătase pe care s-a cusut „ciptă“ de cumpărat. „Ciocoții“ mici sînt foarte lungi (19 cm). „Ciocoții“ mari sînt din fire de păr roșu, verde, negru și fire răsucite din bumbac alb.

dimensiuni : petecul 42 X 19 cm ; ciucurii 78 cm.
nr. inv. 637.

51. Opreș din localitate necunoscută (Fig. 48). Petecul este țesut în patru ițe din păr (urzeala) și fir metalic alb (băteala). La cele două capete prezintă „bece“ din urzeală. Cîmpul ornamental este dispus pe

mijlocul petecului pe un singur registru transversal. Cu fir metalic sînt cusute în tehnica „pe gras” „roți cu cocori” grupate câte patru, închizînd între ele o altă „roată” sau jumătate de „roată”, în care cu fir de mătase, pe fond realizat cu fir metalic, sînt alese buchete cu flori („pene”). De o parte și de alta a acestui motiv, spre marginile petecului sînt cusuți „cocori”. Totul este încadrat de un rînd de „dinți de lup”. Cromatica : roșu, „roza”, verde, „cenușiu”, „roșu închis”. Ciucurii sînt din fire de păr roșu, verde, „roza”, verde deschis, „lila” și fire albe de bumbac răsucite.

dimensiuni: petecul 39 X 13 cm; ciucurii 79 cm.

nr. inv. 638.

52. Opreg de la Coștei (Fig. 49). Petecul este țesut în două ițe din bumbac și fir metalic. Întregul cîmp ornamental este realizat printr-o alesătură foarte compactă în motivele : „roata” simplă, „roata cu gheruțe”, jumătăți de „cocori”, jumătăți de „cîrligute”. În interiorul „roții” simple apare un motiv floral stilizat, ales cu fir de mătase. Ciucurii sînt din fire de mătase în tonuri deschise, împletite la partea de sus.
dimensiuni : petecul 37 X 9 cm ;
ciucurii 65 cm.
nr. inv. 12/236.

53. Opreg de la Maciova (Fig. 50) Petecul este țesut în două ițe din mătase albă. Cîmpul ornamental este ales cu fir metalic : „roți” cu jumătăți de „cîrligute” la interior, „roți” simple. Apar și flori stilizate alese, cu fir de mătase roșie, „vînăt băl”, verde, „braun” și „roșu închis”. Pe trei laturi petecul prezintă „ciocoți” scurți din fir metalic. „Ciocoții” propriu-ziși sînt din fire de păr verzi, „lila”, albastre, bordo în „bece” de 4-5-6 cm ce alternează cu fire metalice răsucite.
dimensiuni : petecul 33 X 7 cm;
ciucurii 80 cm.

nr. inv. 910.

54. Opreg din localitate necunoscută (Fig. 51). Petecul este țesut în două ițe din fir de mătase albă. Întreaga suprafață este ornamentată prin alesătură cu fire metalice. Elementele ornamentale constau din : „roți” simple și „cu gheruțe” concentrice, jumătăți de „cocori” și motive florale alese cu mătase și dispuse în mijlocul celor geometrice. Ciucurii sînt din fire de păr răsucite în culorile „lila”, albastru, verde, „sur” și „roșu închis”.
dimensiuni : petecul 34 X 10 cm ;
ciucurii 89-90 cm.
nr. inv. 39/324.

55. Opreg de la Peșteră. Petecul este îngust, țesut în două ițe din bumbac (urzeala) și mătase (băteala). Ornamentul este dispus pe întreaga suprafață, ales cu fir metalic și mătase. Apar „roți”, și jumătăți de „cîrlige”. Cromatica : „vînăt băl”, „roza”, „lila”. Pe margini este tivit cu „trămurică” din fir alb. Franjurii sînt din fire de mătase răsucită în culorile roșu, „roza”, „lila”, „vînăt băl”.
dimensiuni : petecul 38 X 7 cm;
ciucurii 85 cm.
nr. inv. 920.

56. Opreg de la Tincova. Este țesut din bumbac negru în două ițe. Ornamentul este dispus pe un singur registru transversal, ales cu fir de mătase : „prescuri” ce alternează cu furci (grupate câte două) și care închid între ele o „roată”. Cromatica : „vînăt băl”, verde „lila”, „braun”, „roșu închis”. Pe marginile petecului este cusută o panglică de mătase albastră, pe care s-a aplicat „trămurică”. Ciucurii sînt din fire de păr în culorile albastru, verde, „lila”, „sur”, „braun”, negru.
dimensiuni : petecul 38 X 10 cm ;
ciucurii 82 cm.
nr. inv. 1023.

57. Opreg de la Maciova (Fig. 54). Petecul este foarte îngust, țesut în două ițe din bumbac (urzeala) și

fir metalic (bâteala). motivele ornamentale sînt alese cu fir metalic și fir de mătase. Central, sînt dispuse jumătăți de „cocori“ care formează o „roată“ încadrată de cîte o „furcă“ rezultată tot din dispunerea unor jumătăți de „cocori“. Motivul este compact, între elementele decorative mai sus arătate fiind realizate în alesătură „cocori“. Petecul este tivit pe trei laturi cu șnur tricolor (roșu, galben, albastru) de la care pornesc ciucuri scurți. Ca franjuri s-au cusut fire metalice.

dimensiuni : petecul 32,5 X 8 cm ;
ciucurii 84 cm.

nr. inv. 909.

58. Opreș de la Sacu (Fig. 55). Petecul foarte îngust este țesut din bumbac alb în două ițe. Cîmpul ornamental cuprinde întreaga suprafață a petecului și este format din „roți“ și „roți cu gheruțe“ alese cu fir metalic. Petecul este tivit cu „trămurică“. Motivul ornamental este ales cu fire metaalice și de mătase. Ciucurii sînt tot din fire metalice răsucite.

dimensiuni : petecul 41 X 9 cm ;
ciucurii 77 cm.

nr. inv. 33/383.

59. Opreș din localitate necunoscută (Fig. 56). Petecul de formă dreptunghiulară este țesut în patru ițe din bumbac. Pe fondul omogen s-au brodat cu fir metalic, peste o cusătură anterioară cu bumbac, în tehnica „pe gros“, motive geometrice simple. Această cusătură este întreruptă la intervale egale de spațiu de motive alese cu fir de păr: „roți“, „ciutură“ înscrisă într-o „roată“, „cocori“. Pe margini petecul are cusută o panglică din fir. Ciucurii sînt confecționați din fire de lînă.

dimensiuni : petecul 29 X 16 cm ;
ciucurii 70 cm.

nr. inv. 635.

60. Opreș din localitate necunoscută (Fig. 57). Petecul de formă dreptunghiulară este țesut în patru

îțe din bumbac. Pe fondul cărămiziu s-a realizat un motiv geometric simplu, în tehnica „pe gros“, cu fir metalic. La intervale egale această cusătură este întreruptă de motive geometrice alese în războiul de țesut : jumătăți de „cocori“ ce închid o „roată cu gheruțe“. Cromatica : roșu, verde, „roșu închis“. Pe margini, petecul este tivit cu o „perciță“ de aur de cumpărat. Ciucurii sînt din fire de lînă în culorile : roșie, galbenă, „vinăt închisă“, „roșu închisă“.

dimensiuni : 28 X 16 cm ;
ciucurii 72 cm.

nr. inv. 636.

61. Opreș de la Constantin Dăicoviciu (Căvărani) (Fig. 58). Petecul este îngust, confecționat din bumbac (urzeala) și fir de mătase (bâteala). Motivele ornamentale — „furci“, jumătăți de „roți“ și de „cocori“ — sînt dispuse pe două registre transversale izolate. Ele sînt realizate în tehnica alesăturii în războiul de țesut, cu fir de mătase alb, albastru, verde, „lila“, „braun“ și „roșu închis“. Ciucurii sînt din fire de lînă răsucite în culori închise (verde, „cenușiu“ și negru).

dimensiuni : petecul 37 X 9 cm ;
ciucurii 72 cm.

nr. inv. 967.

62. Opreș de la Peșteră (Fig. 59). Petecul este țesut în două ițe din bumbac negru. Decorul este dispus pe două registre transversale consecutive. Registrul superior constă din „ciuturi“ ce se repetă pe orizontală. Registrul inferior este ales cu fir de mătase: „ciutură“, jumătăți de „roți cu gheruțe“. Pe margini petecul este tivit cu „trămurică“. Cromatica : „galben rodișos“ și verde. Ciucurii sînt din fire de păr răsucite în culorile verde, cafeniu și fire de bumbac alb.

dimensiuni : petecul 36 X 10 cm ;
ciucurii 80 cm.

nr. inv. 1087.

63. Opreg de la Peștere (Fig. 60). Petecul este foarte îngust, țesut în două ițe din bumbac (urzeala) și mătase (bâteala). Pe fondul omogen de culoare maro sînt alese motive geometrice compacte: „roți“ concentrice, jumătăți de „cocori“, jumătăți de „cîrligute“, „furci“ grupate cîte două închizînd între ele cîte o „roată“. Cromatica: „băl“, „lila“, galben, albastru, „braun“. Pe trei laturi petecul este țivit cu „perciță“ și „trămurică“. Ciucurii sînt din fire de mătase răsucite (galben, „lila“, „sur“, „roșu închis“).

dimensiuni: petecul 32 X 8 cm ;
ciucurii 75 cm.
nr. inv. 1088.

64. Opreg de la Peștere (Fig. 61). Petecul este țesut în două ițe din bumbac (urzeala) și mătase neagră (bâteala). Pe fondul omogen sînt alese motive geometrice dispuse pe un singur registru. Se întîlnesc „roți“ mari în care sînt înscrise jumătăți de „cîrlige“ și o altă „roată“ cu gheruțe. Între „roțile“ mari sînt alese alte motive geometrice simple de dimensiuni reduse, grupate sub forma a două jumătăți de „roată“ așezate vîrf la vîrf. Cromatica: gal-

ben, verde, „roza“, „lila“, „braun“
Ciucurii sînt din fire de lînă „braun“ și fire de mătase albă și „lila“.
dimensiuni: petecul 31 X 11 cm ;
ciucurii 88 cm.
nr. inv. 1086.

65. Opreg de la Zăgujeni (Fig. 62). Piesa este o creație recentă. Petecul este din „somot“ negru, pe care s-aucusut „pe umplură“ cu fir metalic auriu motive florale. Între cusături s-au aplicat paiete și mărgelile. Pe trei laturi petecul este țivit cu panglică cu fir. Ciucurii sînt din fire de păr de lînă în „bece“ de 1,5 cm (roșu „para focului“, „galben rodițos“, verde „roșu închis“, „lila“).
dimensiuni: petecul 41 X 18 cm ;
ciucurii 90 cm.
nr. inv. 847.

66. Opreg de la Zăgujeni (Fig. 63). Petecul este din „somot“ negru, pe care s-au cusut în tehnica „gobleului“ crenguțe de trandafir cu flori și boboci redatate naturalist. Pe trei laturi este cusută o „perciță“ cu „bănuți“ deasupra. Cromatica: roșu, galben, albastru închis, verde, bordo.
dimensiuni: petecul 34 X 17 cm ;
ciucurii 94 cm.
nr. inv. 843.

VALEA ALMĂJULUI

67. Opreg de la Prilipeț (Fig. 64). Petecul este țesut din păr. Din urzeală și din băteală rezultă „bece“ ce se întretaie. Ornamentul este dispus în partea inferioară a „obielei“ și este realizat prin alesătură cu fir metalic alb și păr. Apar „roata“ cu zimți“, „furca“, jumătăți de „cîrlige“, „coveie“. Culori: „roșior“, „vînat băl“, roz, galben, verde, negru, alb. „Vrîstele de opreg“ sînt din fire de lînă răsucite, în „bece“ late de 1-5 cm.
dimensiuni: petecul 47 X 18 cm ;
ciucurii 80 cm.
nr. inv. 66/322.

68. Opreg de la Prilipeț (Fig. 65). „Obiala“ este țesută în patru ițe din păr negru. „Brățaria“ lată de 3 cm este țesută din jumătatea inferioară a petecului. Constă din motive alese cu „bircă“ și „ogrincă“: „cîrlige“, „roți“, „călițe“. Cromatica: galben, verde, mov, „roșior“. Ciucurii sînt deși, „în lumânari, din păr roșu, galben, verde și negru.
dimensiuni: petecul 38 X 10 cm ;
ciucurii 75 cm.
nr. inv. 64/323.

69. Opreg din localitate necunoscută. „Obiala“ este țesută în pa-

tru ițe din bumbac (urzeala) și păr (băteala). Din urzeală rezultă la cele două margini „bece“ de culoare verde. Motivele sînt alese cu „bircă“ în diferite culori, în jumătatea inferioară a „obiellei“. Elementul decorativ principal este „roata“. Între două „roți“ concentrice s-au realizat jumătăți de „cîrlige“ și „furci“. Conturul acestor motive a fost subliniat cu fir metalic alb. Gama cromatică cuprinde : roșu, galben, „vînăt închis“, roz, „rugină“, negru. Ciucurii sînt din fire de păr în tonuri mohorîte : „vînăt afumat“, „vînăt închis“, verde, „roșior“, mov și fir metalic alb răsucit.

dimensiuni : petecul 43 X 15 cm ;
ciucurii 92 cm.

nr. inv. 715.

70. Opreș din localitate necunoscută. „Obiala“ este confecționată din bumbac și păr. Fondul prezintă „bece“ longitudinale și transversale. „Brățaria“ — pe un singur registru, în treimea inferioară a petecului — este aleasă cu „bircă“ și fir metalic: „roata“ simplă și „ciutura“. Pe margini motivele au cusute „fluturi“ cu mărgelile. Cromatica: roz, roșu, verde, „roior“, negru. Pe margini petecul este tivit cu panglică de culoare neagră încrețită. Ciucurii sînt din fire de păr roșu, verde, mov și „roșior“.

dimensiuni : petecul 41 X 17 cm ;
ciucurii 85 cm.

nr. inv. 15/723.

71. Opreș din localitate necunoscută (Fig. 68). Petecul este țesut din bumbac negru în patru ițe. Cîmpul ornamental ocupă aproximativ 2/3 din suprafața petecului. Apar „roata“ simplă și „roata cu zimți“. Aceste elemente decorative sînt dispuse „costiș“. Pe trei laturi petecul este tivit cu dantelă. Cromatica : roșu, galben, „lila“, verde, cafeniu, negru. Ciucurii „în lumănari“ sînt din fire de lînă și bumbac roșii, verzi și albe.

dimensiuni : petecul 37 X 17 cm ;
ciucurii 67 cm.

nr. inv. 58/732 a.

72. „Obială“ de opreș de la Prigor (Fig. 69). Piesa este fragmentară, păstrîndu-se doar petecul fără ciucuri. Este țesut în patru ițe din bumbac și păr de culoare neagră. Jumătatea inferioară a petecului este decorată cu „roți“ în care sînt înscrise „ciuturi“ și „roți cu zimți“ dispuse „costiș“. Cromatica : roșu, galben, „vînăt băl“, verde, „roșior“, mov, negru.

dimensiuni : 42 X 16 cm.

nr. inv. 49/308 b.

73. „Obială“ de opreș de la Prigor (Fig. 70). Piesa este țesută în patru ițe din bumbac și păr. 2/3 din suprafața petecului este ornamentată cu motive geometrice dispuse „costiș“ : un rînd de „roți“ alternează cu unul tot de „roți“ mărunte în care sînt înscrise „furci“. Cromatica: roșu, galben, „vînăt băl“ și „afumat“, verde, „braun“, cafeniu, „băl“.

dimensiuni: 40 X 13 cm.

nr. inv. 47/308.

74. „Obială“ de opreș de la Prigor (Fig. 71). Fragmentul este îngust, țesut în patru ițe din bumbac și păr. Pe fondul negru, la cele două capete apar „bece“ verzi. Decorul este dispus pe un singur registru, ales cu păr. Apar motivele „roata“, „cheia“, „roata cu zimți“. Cromatica : galben, „vînăt băl“, verde, „roza“, „roșior“, alb, negru.

dimensiuni : 40,5 X 12 cm.

nr. inv. 48/308 a.

75. Opreș din localitate necunoscută. „Obiala“ este din păr țesută în patru ițe. Pe fondul omogen este ales un registru de motive geometrice simple: „roți“ încadrate de linii dispuse „costiș“ și care se repetă. Motivele sînt alese cu mătase în culorile „vînăt băl“, verde închis, mov, „braun“, negru. Pe margini petecul este tivit cu șnur cumpărat din comerț. Ciucurii „în lumănari“

sînt din fire de păr în tonuri închise de verde, maro și negru.

dimensiuni : petecul 38 X 9 cm ;
ciucurii 86 cm.

nr. inv. 913.

76. Opreg din localitate necunoscută (Fig. 73). Petecul este țesut în două ițe din bumbac și păr negru. Cîmpul ornamental ocupă întreaga suprafață a petecului. Motivele sînt alese cu fir de mătase și fir metalic. Se deosebesc „roți“ și „coveie“. Cromatica: roșu, „vinăt băl“, verde, mov, „braun“ și alb. Pe margini are cusută o panglică de mătase de culoare albă, încrețită. Ciucurii „în lumânari“ sînt din fire de păr, mătase și șnur procurat din comerț. dimensiuni: petecul 38 X 9 cm ;
ciucurii 77 cm.

nr. inv. 911.

77. Opreg din localitate necunoscută (Fig. 73). Petecul este țesut în două ițe din bumbac și păr de lînă. Motivele ornamentale sînt alese

cu fir metalic și fir de mătase: „roți“ și „coveie“ dispuse pe verticală. Pe margini petecul este țit cu panglică albastră încrețită. Cromatica : roșu, galben, verde închis și deschis, cafeniu. Ciucurii sînt din fire de păr și de mătase răsucite, în culorile alb, verde, mov.

dimensiuni: petecul 39 X 9 cm ;
ciucurii 86 cm.

nr. inv. 1022.

78. Opreg de la Eftimie Murgu. (Fig. 75). „Obiala“ este confecționată din bumbac negru țesut în două ițe. „Brățaria“ este realizată cu mătase în motivele „roți“ și „coveie“ dispuse pe verticală. S-a folosit mătase albă, „vinăt băl“, roșie, galbenă, verde, mov și cafenie. Petecul este țit cu mătase albastră. Ciucurii sînt din fire de păr în culorile roșu, verde, negru și fir metalic alb.

dimensiuni : petecul 31 X 12,5 cm ;
ciucurii 64 cm.

nr. inv. 795.

V A L E A C A R A Ș U L U I

79. Opreg din localitate necunoscută (Fig. 76). Petecul este de formă dreptunghiulară, lat, țesut în patru ițe din bumbac (urzeala) și păr (băteala), ambele de culoare neagră. Motivele geometrice simple sînt dispuse „pe rînduri“ distincte, izolate între ele prin „bece“ transversale. Acestea sînt alese cu fire de bumbac colorat (galben, albastru, verde, mov). Apar „roți“ și jumătăți de „roți“, dispuse prin repetiție pe orizontală. Ciucurii sînt din fire de lînă groase în culori închise : verde, albastru, negru.

dimensiuni : petecul 33 X 25 cm ;
ciucurii 70 cm.

nr. inv. 13/50.

80. Opreg din localitate necunoscută (Fig. 77). Petecul lat este țesut în patru ițe din bumbac și păr

de culoare albastră închisă. Decorul ocupă întreaga suprafață a petecului, fiind dispus pe cinci registre transversale consecutive. Alesătura este realizată cu lînică, bumbac și „sîrmă“ albă. Ca elemente motivistice apar : „roata“ mare în care sînt înscrise „cîrlige“ dispuse în așa fel încît închid o altă roată. În trei dintre registre, între motivele alese sînt aplicate bucăți de „somot“ negru. Cromatica : roșu, galben, albastru, verde, bordo. Ciucurii sînt din fire de lînă (galben, roșu, albastru, maro și bordo).

dimensiuni : petecul 37 X 28 cm ;
ciucurii 75 cm.

nr. inv. 6/84.

81. Opreg de la Grădinari (Fig. 78). Petecul este confecționat din bumbac negru țesut în patru ițe. De-

corul este dispus pe două registre transversale („chițale cu rinduri). Alesătura este realizată cu fir metalic alb. Ca motive apar „roata” și jumătățile de „cîrlige”. Ciucurii sînt

din fire de lînă maro și bleumarin și fire metalice răsucite.
dimensiuni: petecul 42 X 18 cm ;
ciucurii 61 cm.
nr. inv. 14/609 și 28/609 a.

CLISURA DUNĂRII

82. „Chițale” de la Sichevița (Fig. 79). Petecul este țesut în două ițe din bumbac și cînepă. Cîmpul ornamental ocupă jumătate din suprafața petecului. Motivele sînt alese cu „lîstră”, pe un fond realizat cu sîrmă albă. Apar „prescuri”, „roți” și „păsări”. Cromatica : roșu, roz, verde, bleumarin, bordo. Pe trei laturi petecul este tivit cu „plantică” verde pe care s-au cusut paiete și mărgele negre. Ciucurii sînt din fire de lînă în culori sumbre: roșu, bleumarin, verde, maro, negru.
dimensiuni: petecul 43 X 19 cm;
ciucurii 82 cm.
nr. inv. 37/1092.

83. „Chițale” de la Berzasca. (Fig. 80). Petecul este țesut în patru ițe din bumbac negru și păr în diferite culori. Motivul ornamental dispus pe un singur registru ocupă treimea inferioară a petecului. Este ales cu „lîstră”, mătase și „sîrmă”. Se întîlnesc „roata”, „roata cu zimți” „coarnele berbecului” și jumătăți

de „ciutură”. Gama coloristică cuprinde : roșu, roz, galben, albastru deschis și închis, verde, mov și negru. Ciucurii sînt din fire de lînă răsucite în diferite culori (roșu, bleumarin, verde, maro, bordo).
dimensiuni : petecul 39 X 15 cm,
ciucurii 91 cm.
nr. inv. 9/945.

84. „Chițale” de la Berzasca. (Fig. 81). Petecul este țesut în patru ițe din bumbac și păr de culoare neagră. Decorul dispus pe un singur registru ornamental ocupă jumătatea inferioară a petecului. Cu „lîstră” s-au ales „stele”, „roți cu stele” și jumătăți de „roți”. Cromatica : roșu, galben, albastru, verde, mov, cafeniu. Ciucurii sînt din fire de păr din lînă de culoare roșie, bleumarină, verde, bordo, neagră și fir metalic.
dimensiuni : petecul 38 X 10 cm;
ciucurii 80 cm.
nr. inv. 44/946.

NOTE

¹ Elena Secoșan, *Elemente caracteristice ale portului popular din Banat*, în *Tibiscus. Etnografie*, 1974, p. 69 ; Emilia Pavel, *Portul popular de pe Valea Bistrei — comuna Zăvoi (jud. Caraș-Severin)*, în *St.Com.C.*, I, 1975, p. 224.

² Vl. Dumitrescu, *Șantierul arheologic Cîrna, regiunea Craiova, raionul Gura Jiului*, în *Materiale*, III, 1957, p. 198 ;

Tancred Bănățeanu, *Portul popular românesc*, Edit. Didactică și pedagogică, București, 1965, p. 59 ; Maria Bocșe, *Contribuții la studiul opregului bănățean*, în *AMET*, 1968-1970, p. 244.

³ Elena Secoșan, *op. cit.*, p. 69 ; Paul Petrescu, *Costumul popular românesc din Transilvania și Banat*, Edit. Didactică și

Pedagogică, București, 1959, p. 47, 64, 69,
76; Romulus Vuia, *Portul popular din*

Țara Hațegului, Edit. Meridiane, (București, 1962), Caiete de artă populară.

GLOSAR

(WORTSCHATZ — GLOSSAIRE)

VALEA BISTREI

băl	= alb
bece	= benzile diferit colorate, rezultate din țesătură
bircă	= lână fină
braun	= maro
ca vișina	= vișiniu
ciopeți	= jumătăți de „roată”
cîrlig	= ornament în forma literei „S”
cocor	= ornament în formă de spirală
crucițe	= cusătură în cruci
fluturi	= paiete
furcă	= ornament în forma literei „X”
galben rodișos	= portocaliu
în brad	= romburi rezultate din alesătură, dispuse vertical
latiță	= podoabă pentru gitul femeii, realizată din mărgelile mărunte în diferite culori
ochi	= goluri simetrice de formă patrată, realizate prin alesătură
para focului	= roșu vermillon
pe gras	= cusătură bombată, lucrată cu fir metalic, care se suprapune uneia anterioare, realizate cu bumbac alb
pene	= flori
perșer	= franjuri scurți pe marginile laterale ale petecului de opreg
pupi	= motive ornamentale formate din puncte mărunte
roată	= motiv ornamental în formă de romb
roza	= roz
ruginiu	= bordo
sfădite	= pereche de motive ornamentale dispuse spate în spate
sîrmă de fir	= fir metalic
somot	= catifea
trămurică	= fir metalic spiralat
viorin	= mov, violet
vinăt băl	= albastru deschis
vinăt închis	= albastru închis

VALEA TIMIȘULUI (Zona de cîmpie)

bănuți	= paiete
cenușiu	= albastru închis
ciocoți mici și mari	= franjurii scurți și lungi ai opregului
cocor	= motiv de forma literei „S”

găeten	= ațică (subzona Lugo)
lila	= mov
obială	= partea țesută a opregului (subzona Lugo)
partă	= partea țesută a opregului
perciță	= panglică de mătase
roșu închis	= bordo
sur	= gri
sirmă	= fir metalic
scămnașul	= motivul „furca” în subzona Lugo
vinăt închis	= bleumarin

VALEA ALMAJULUI

brățarie	= registrul ornamental pe opreg
caliță	= motiv ornamental în formă de linie ondulată
carnea vacii	= roșu vermillon
cheia	= motiv ornamental rezultat din ansamblul motivelor „roata” și „furca”
costiș	= mod de dispunere a motivelor ornamentale după o linie oblică
coveie	= meandru
lumânari	= gruparea prin răsucire a franjurilor de opreg
ogrincă	= bumbac mercelizat
pletnic	= panglică de mătase
roșior	= bordo
rușină	= maro
vriste de opreg	= franjuri de opreg

VALEA CARAȘULUI

chițăle cu rînduri	= mod de dispunere a motivelor decorative formînd rînduri transversale
partă	= panglică

CLISURA DUNĂRII

chițăle	= opreg
listră	= lînică
păsări	= motiv fitomorf stilizat
platnică	= panglică
tanta	= panglică

LISTA BIBLIOGRAFICĂ *

BIBLIOGRAPHISCHES VERZEICHNIS — LISTE BIBLIOGRAPHIQUE

1. *** *Arta populară românească*, Ed. Acad. RSR, București, 1969, p. 312-314.
2. Tancred Bănățeanu, *Portul popular românesc*, București, 1965, p. 59.
3. W.C.W. Blaumenbach, *Der Walachische Banatische Regiments — Distrikt in der Militärgrenze*, Viena, 1840, p. 15.
4. Maria Bocșe, *Contribuții la studiul opregului bănățean*, în *AMET*, 1968-1970, p. 243-259.
5. Maria Călugăru, *Contribuții la studiul portului popular de pe Valea Bistrei (satele Ciuta — Obreja)*, în „Sesiunea de comunicări științifice a muzeelor de etnografie și artă populară”, București, decembrie 1964, p. 473.
6. M. Demian, *Tableau géographique et politique des royaumes de Hongrie, d'Esclavonie, de Croatie et de la grande principauté de Transylvanie*, trad. de l'allemand, 2 vol., Paris, 1809, p. 360 (I), p. 482 (II).
7. Anatole Demidoff, *Voyage dans la Russie Méridionale et la Crimée par la Hongrie, la Valachie et la Moldavie*. Exécuté en 1837. Edition illustrée de soixantequatre dessins par Raffet, Paris, 1840, p. 96.
8. Gheorghe Dinuță și Aurelia Cerneanu, *Zona etnografică a Clisurii Dunării în colecțiile Muzeului satului din București*, în *Tibiscus. Etnografie*, 1974, p. 31-48.
9. Nicolae Dunăreanu și colab., *Arta populară în Valea Jiului*, București, 1963.
10. Alexandrina Enăchescu Cantemir, *Geneza costumului popular românesc*, București, 1938, p. 8.
11. Bobu Florea-Florescu, *Geneza costumului popular românesc*, în *SCIA*, VI, 1959, nr. 1, p. 26.
12. Hedwig Maria Formagiu, *Portul popular din România*, București, 1974.
13. Nicolae Iorga, *L'art populaire roumaine*, Paris, 1923, p. 79-80, 85.
14. *** *Narodna nosnja, vez i tkanje rumuna u Banatu* (Portul popular, broderiile și țesăturile la români în Banatul iugoslav), Novi-Sad, 1970.
15. G.T. Niculescu Varone, *Portul național românesc*, București, 1935, p. 40-41, 43.
16. Gheorghe Oprescu, *Arta țărănească la români*, București, 1932, p. 32-34.
17. Idem, *Țările române văzute de artiști francezi (sec. XVIII-XIX)*, București, 1929, tabela 59.
18. Tacthe Papahagi, *Antologia românească*, București, 1922, p. 80.
19. Idem, *Images d'ethnographie roumaine (daco-roumaine et aroumaine)*, t. deuxième, București, MCMXXX, p. 27.
20. Emilia Pavel, *Formele opregului în Clisura Dunării* (comunicare la sesiunea a VII-a a muzeelor, București, 1970).
21. Idem, *Portul popular bănățean din Clisura Dunării*, în *Tibiscus. Etnografie*, 1974, p. 27-52.
22. Idem, *Portul popular de pe Valea Bistrei*, în *StcomC*, I, 1975, p. 219-228.
23. Paul Petrescu, *Costumul popular din Transilvania și Banat*, E.S.D.P., București, 1959.
24. Paul Petrescu, Elena Secoșan, *Arta populară. Indreptar metodic*, București, 1966, p. 33-34.
25. Pronay Gábor, *Vazlatok Magyar-hon népéletéből*, Pesten, 1885 — „Ungarische national — trachten”.
26. Elena Secoșan, *Elemente caracteristice ale portului popular din Banat*, în *Tibiscus. Etnografie*, 1974, p. 69-70.
27. Idem, *Despre tipologia portului popular din județul Caraș-Severin*, în *StcomC*, II, 1977, p. 97-109.
28. Carl Schuhhardt, *Die Illyrere und ihre Indogermanisierung*, Berlin, 1939.
29. Friedrich Schulzer, *Geschichte der Transalpinischen „Daciens”*, Viena, 1791-1792).

30. Ecaterina T. Tomida, *Cusăturile și broderiile costumului popular din România*, București, p. 122-125, 132.

31. Vakarelski Christo, *Etnografia Bulgariei*, Polskie towarzystwo ludoznawcze, Wrocław, 1965, p. 81-98.

32. Romulus Vuia, *Portul popular din*

Țara Hațegului, Edit. Meridiane, București, 1962, Caiete de artă populară.

33. Zorilava Culic, *Narodne nosnje u Bosni i Hercegovini* (Costume populare din Bosnia și Herțegovina), Zemaljski muzej u Sarajevu.

* Lista bibliografică cuprinde selectiv lucrările ce fac referiri la opreg.

DER „OPREG“ — SAMMLUNG DES MUSEUM VON CARANSEBES (Zusammenfassung)

„Opreg“ (= Schürze) ist die Benennung eines Bekleidungsstückes der rumänischen Volkstracht, eigennur der Banater Gegend.

Die archäologischen Forschungen von Cîrna (Oltenia), Vinča und Klisevac (Jugoslawien) führten zuwichtige Entdeckungen unter denen sich auch Keramikstatuetten (Idole) befanden in deren Bekleidung man ein Stück ähnlich dem heutigen „opreg“ erkennen kann. Dadurch ist die alte Thrakisch — illyrische Herkunft dieses Bekleidungsstückes erwiesen.

Auf dem Gebiete Rumäniens findet man den „opreg“ in der Volksracht des Banats und der Hatregger Gegend.

Man kann eine Evolution in der Funktionalität, Form, Material und Chromatik des „opreg“ beobachten. Ursprünglich erfüllte er einen praktischen Zweck und wurde über die hinter — und vorderseits des Rockes getragen. Strukturell setzt er sich aus einem Streifen („petec“) und Fransen („ciucuri“) zusammen. Der herkömmliche „opreg“ hatte einen sehr langen Streifen und kurze Fransen aus Wolle welcher häuslich gewebt wurde. Allmählich wured der Streifen enger während sich aberdie Fransen verlängerten. Von nun an spielt er nur noch eine ästhetische Rolle. Gleichzeitig wurde auch die Wolle durch Samt und Seide ersetzt.

Die gewebte geometrische Verzierung nach einiger Zeit evrnachlässigt und ihr Platz nahm eine genähte florale und zoomorphe Verzierung. Die neue Chromatik ist lebendiger und weniger raffiniert.

Alle diese Änderungen reihen sich in der allgemeinen Tendenz unseres Jahrhunderts ein, langsam aber stetig die kerkömmlichen Gebrauchssachen aufzugeben und solche aufzunehmen die stärker unter städtischem Einfluss stehen.

Dieses Verzeichnis umfasst 84 de repräsentativsten Stücke dieser „oprege“ aus der Volkskunstsammlung des Museums von Caransebes. Sie wurden nach den ethnographischen Zonen in mehrere Gruppen eingeteilt: Bistra, Timiș, Almăj, Caraș-Tal sowie die Donau — Clisura wobei eine evolutive Präsentation in Betracht gezogen wurde. Der Katalog enthält ausserdem Farb — sowie schwarz-weiss Bilder dieser Bekleidungsstücke, einen Wortschatz („Glosar“) und eine bibliographische Liste die dieses Problem betrifft.

DE LA COLLECTION DES „OPREGS“ DU MUSÉE DE CARANSEBES

(Résumé)

„L'opreg“ este le nom d'une pièce du port populaire caractéristique à la région de Banat. Les découvertes archéologiques de la station de Cîrna (Oltenié) de Vinča et Klisevac (Yougoslavie) ont relevé des statuettes en terre dans la vestimentation desquelles on distingue une pièce semblable à l'actuel „opreg“. La conclusion est l'origine ancienne thraco-illyrique de „l'opreg“.

Sur le territoire de la Roumanie „l'opreg“ se rencontre dans le port populaire de Banat et du Pays de Hațegului.

On observe une évolution dans l'utilisation, la forme, le matériel et la chromatique de „l'opreg“.

À l'origine, „l'opreg“ a eu un but utilitaire; on le portait sur le devant et le derrière par-dessus de la jupe. Structuralement, le vieil „opreg“ avait le tablier très long, les franges courtes en laine qu'on tissait dans le maison. Par degrés le tablier se resserre et les franges deviennent très longues. Aussi, le matériel change-t-il; la soie et le velours prennent la place de la laine. L'ornementation géométrique trisée est remplacée depuis quelque temps par des ornements floraux et zoomorphes cousus (brodés). La nouvelle chromatique est plus vive et moins raffinée. Toutes ces transformations s'inscrivent dans la tendance générale à partir du début de notre siècle d'abandonner peu à peu les pièces traditionnelles et d'adopter celles qui ont subi l'influence des villes.

Ce catalogue comprend 84 pièces „d'opreg“ des plus représentatives de la collection d'art populaire du musée de Caransebes.

Les pièces sont classées par zones ethnographiques: la Vallée de la Bistrică, du Timiș, de l'Almăj du Caraș et „Clisura“ du Danube. C'est une simple présentation évolutive des „opregs“.

Le catalogue comprend aussi des photos colorées ou blanc-noir de ces pièces, le résumé, un glossaire et une liste bibliographique sur le problème.

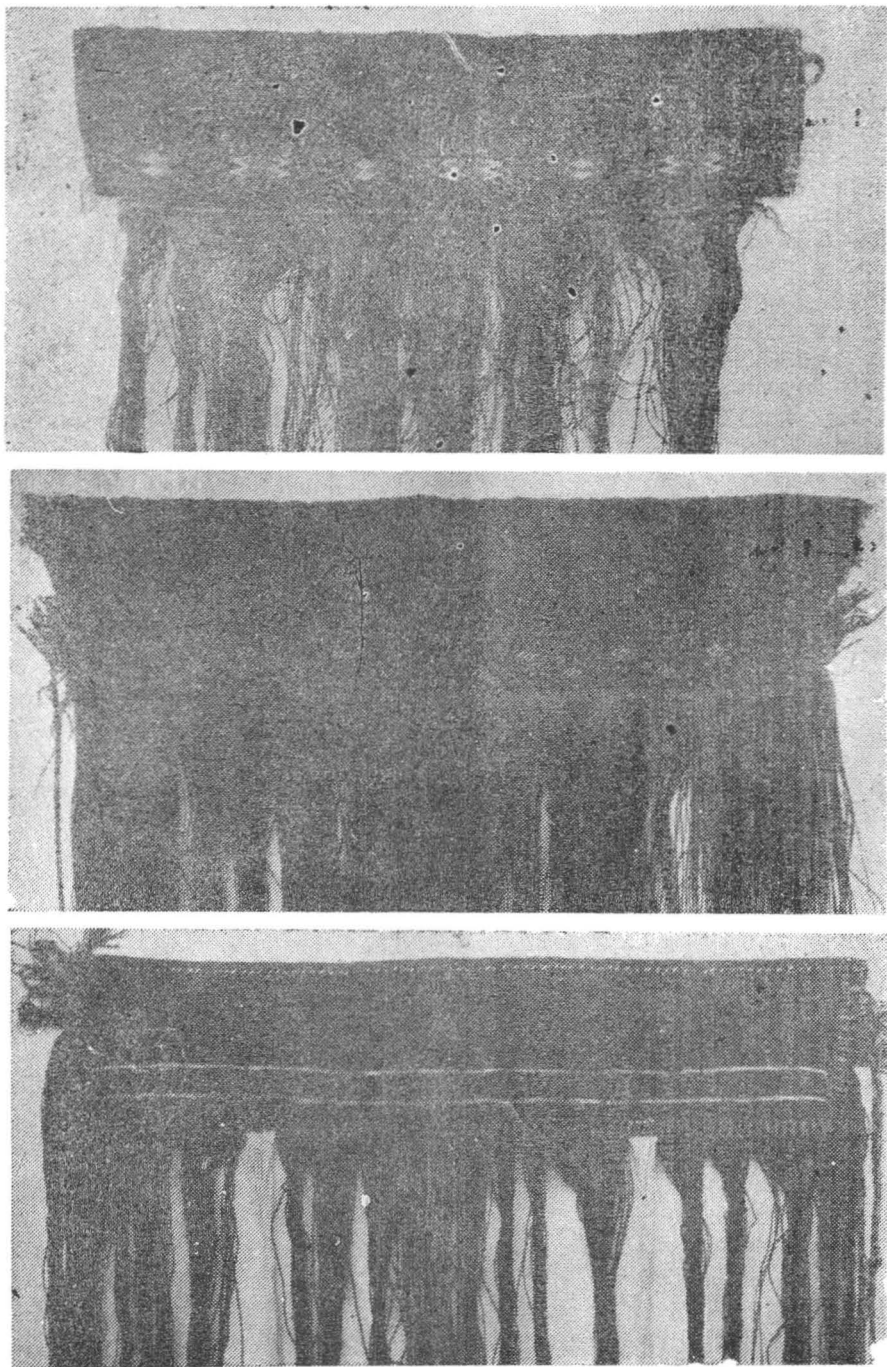

Fig. 1; 2; 3 (de sus în jos)

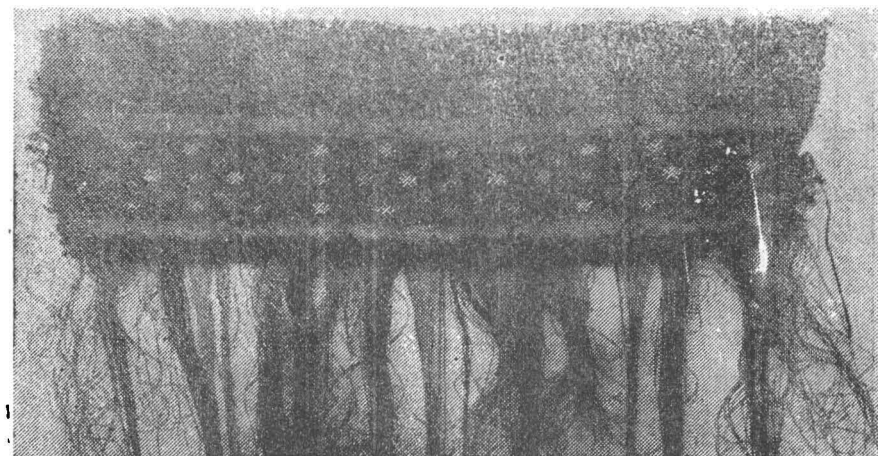
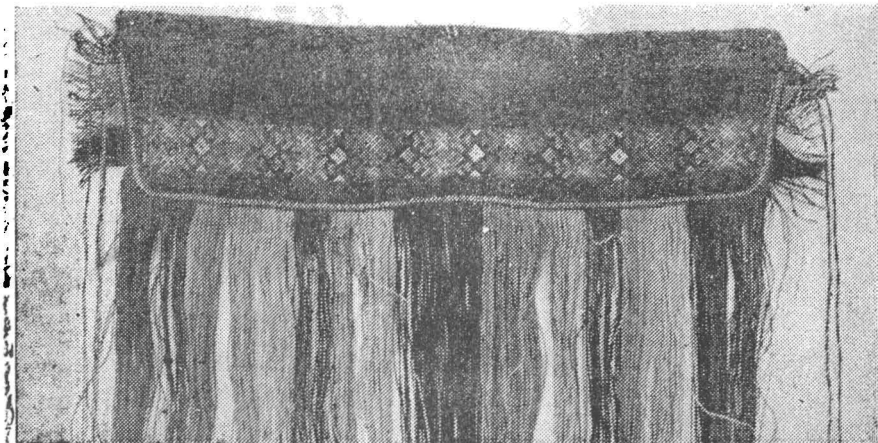

Fig. 4; 5; 6;

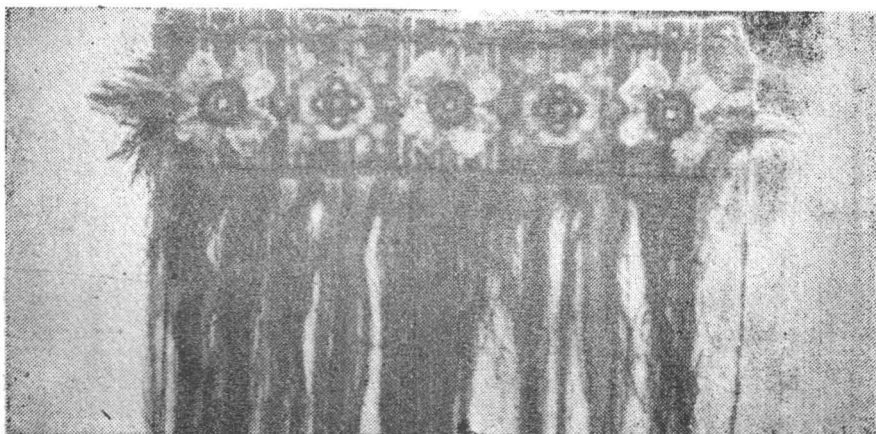
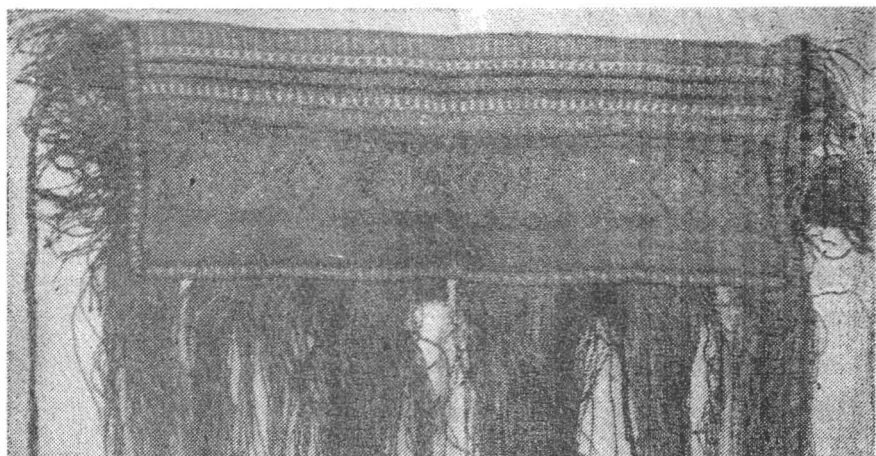

Fig. 7; 8; 9

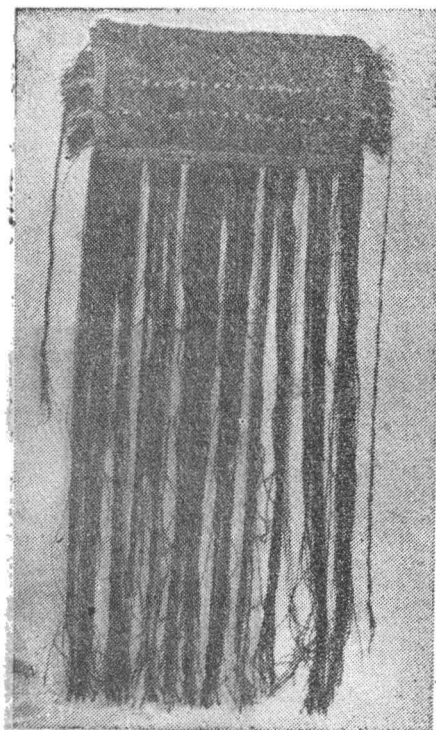
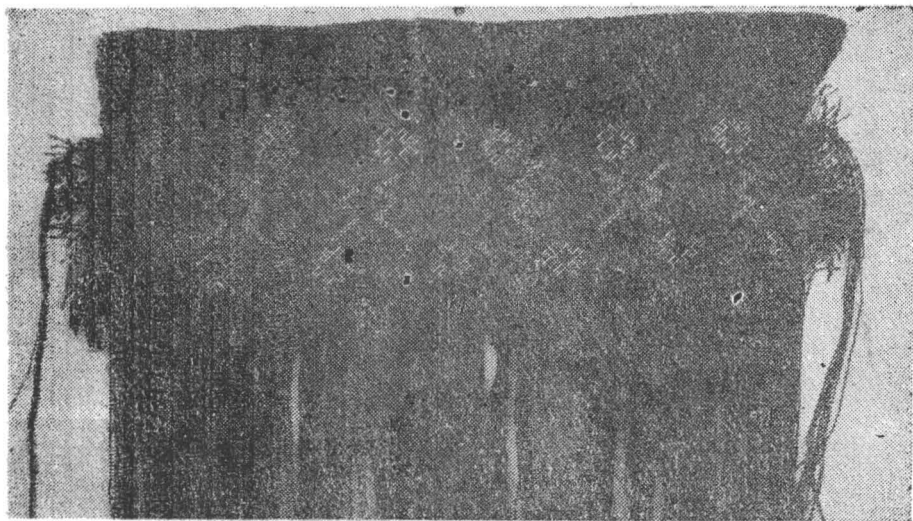

Fig. 11; 13; 14;

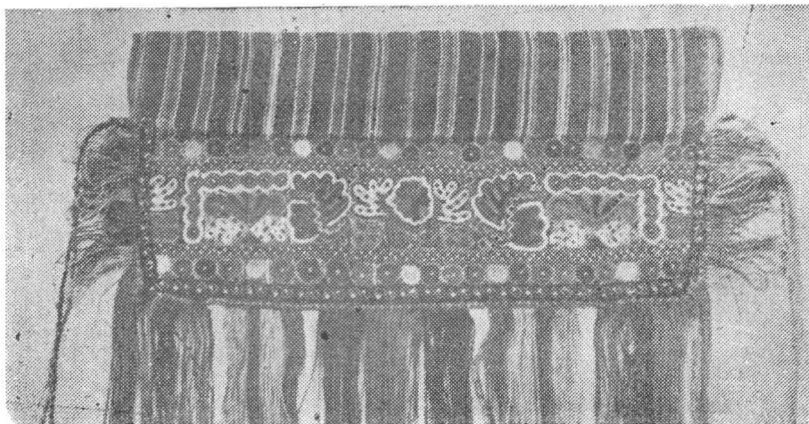
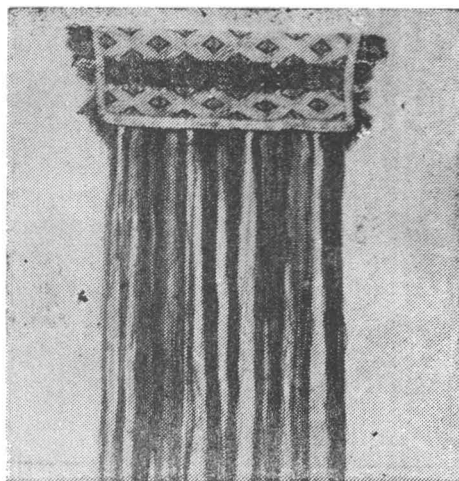
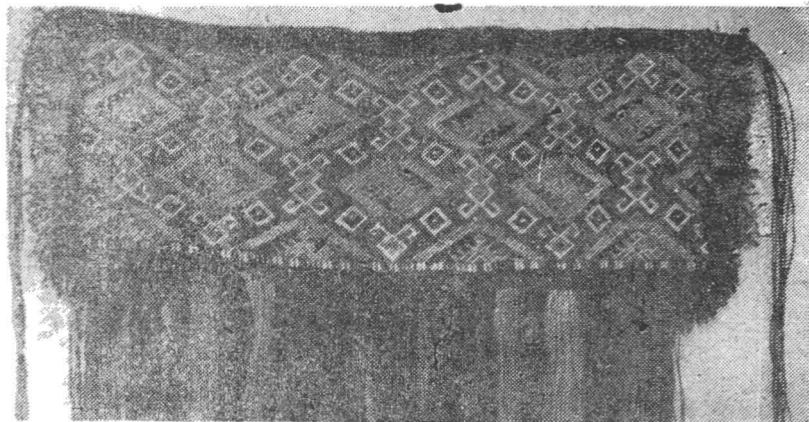

Fig. 16; 18; 20

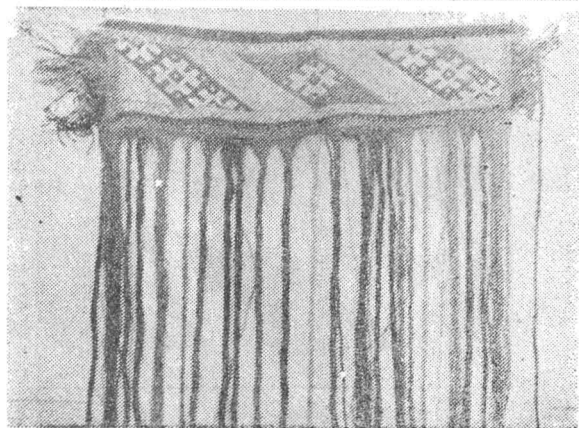
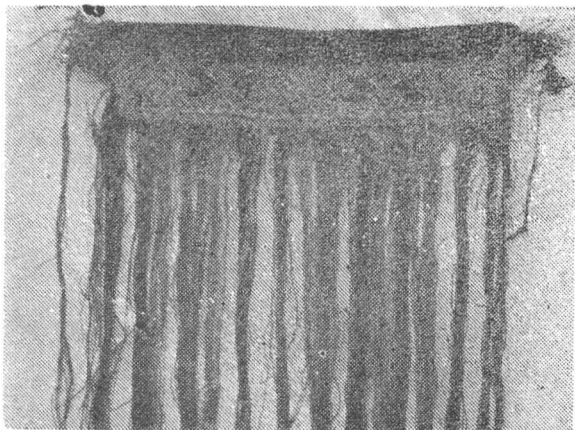
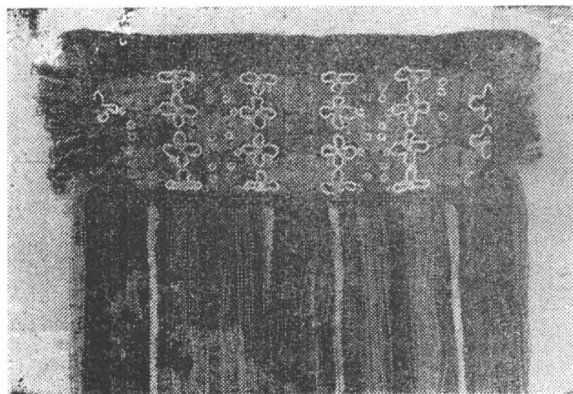

Fig. 21; 22; 23

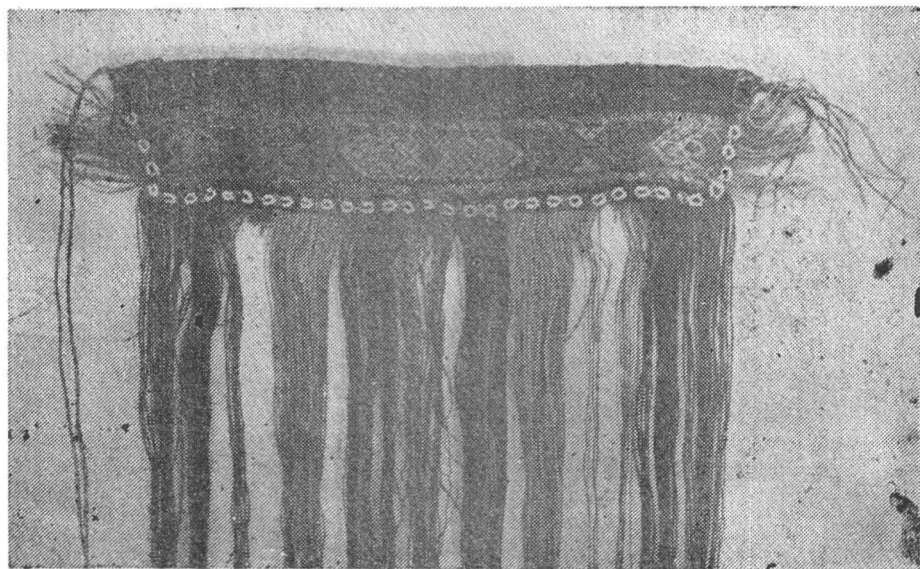
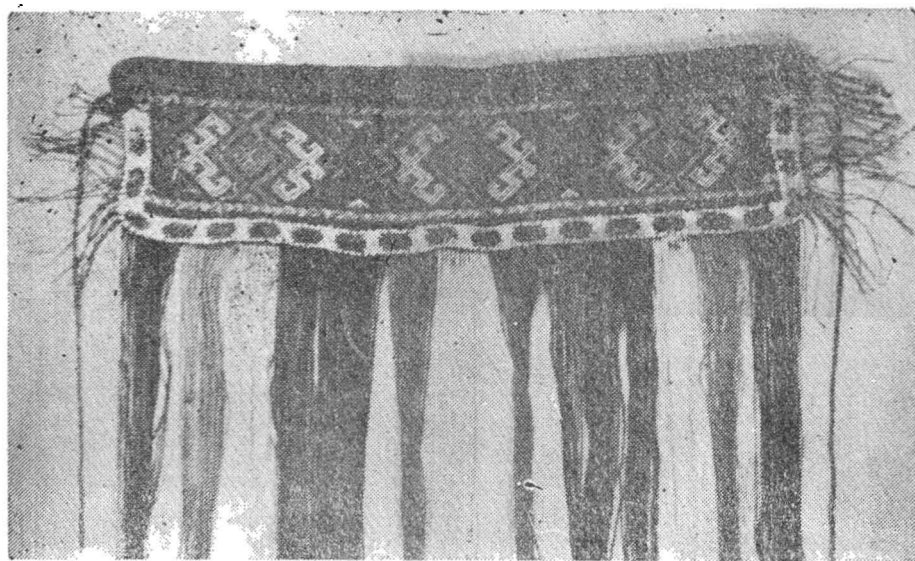

Fig. 24; 25

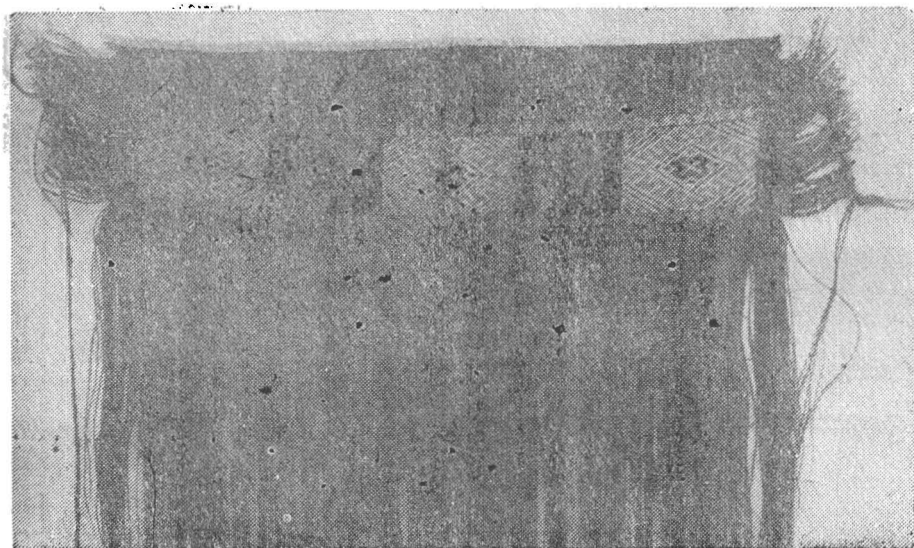
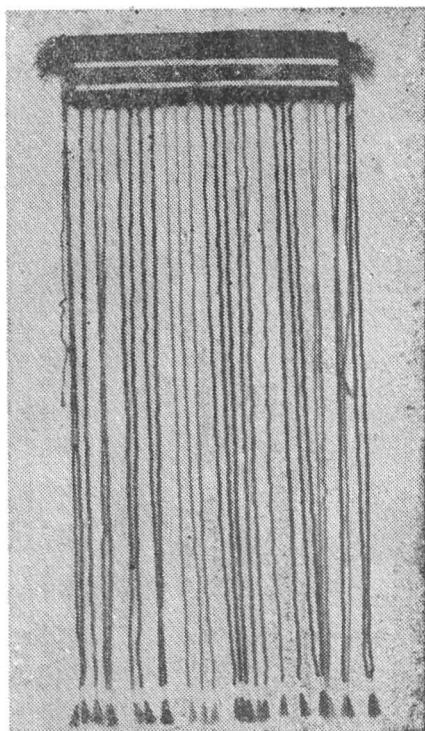
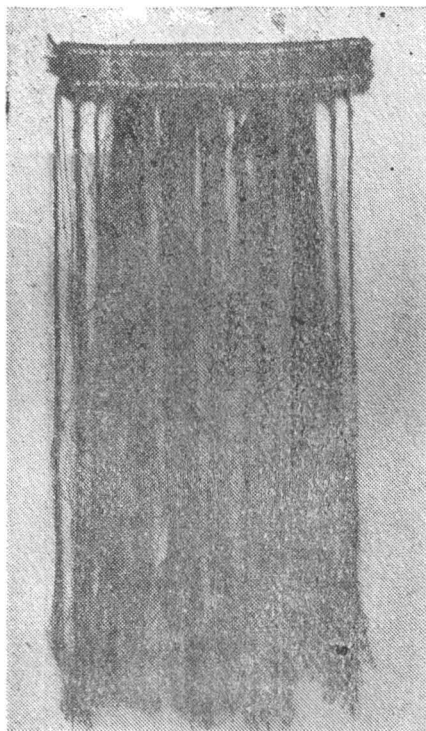

Fig. 26; 28; 31

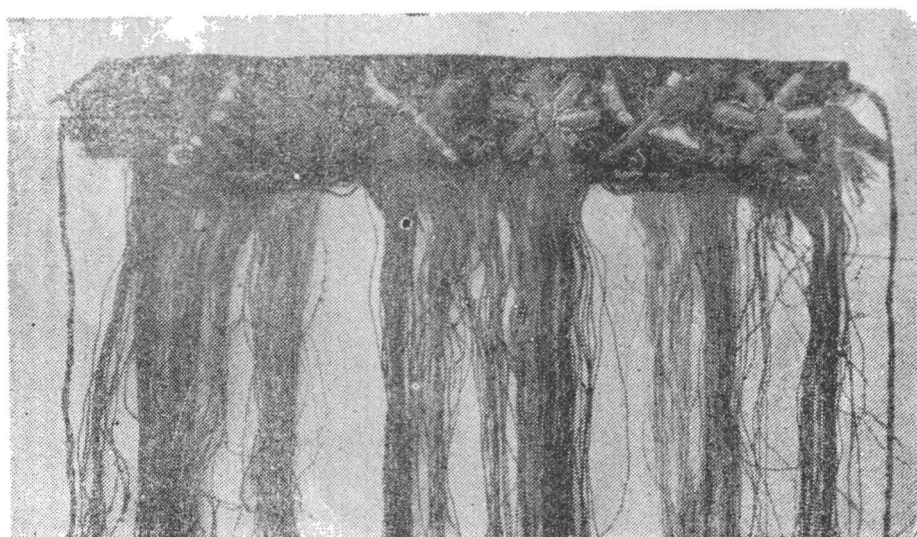
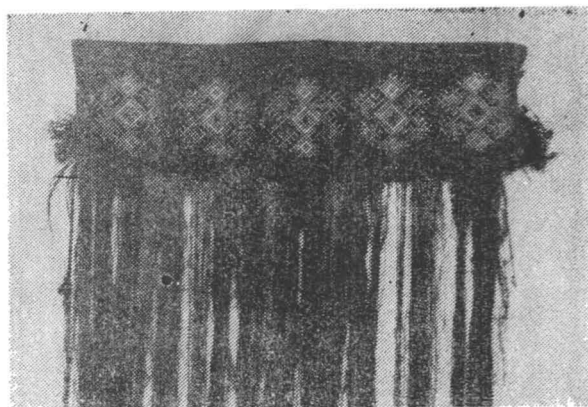

Fig. 32; 33

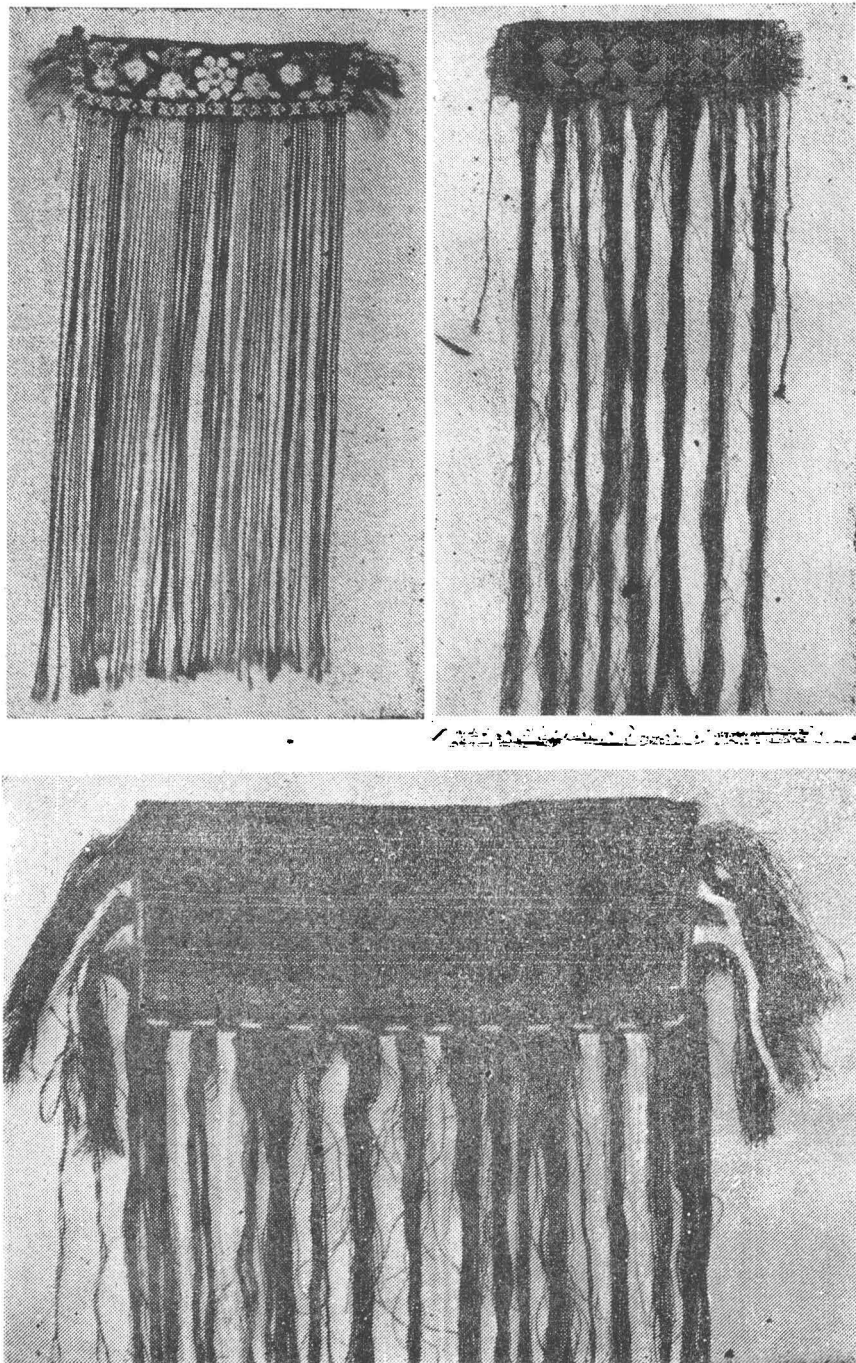

Fig. 34; 35; 36

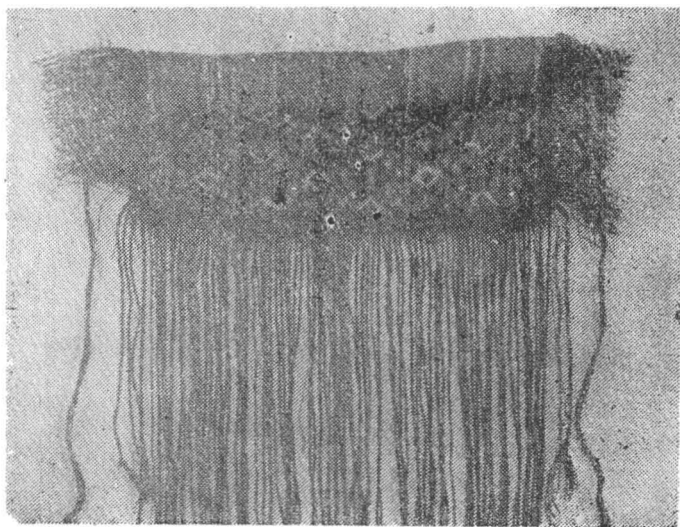
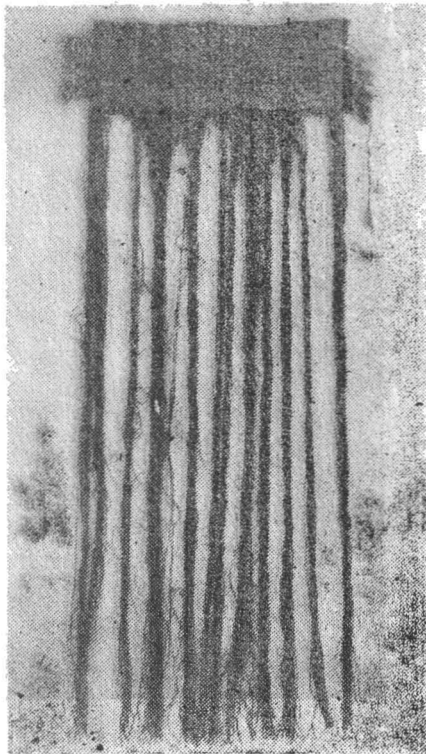
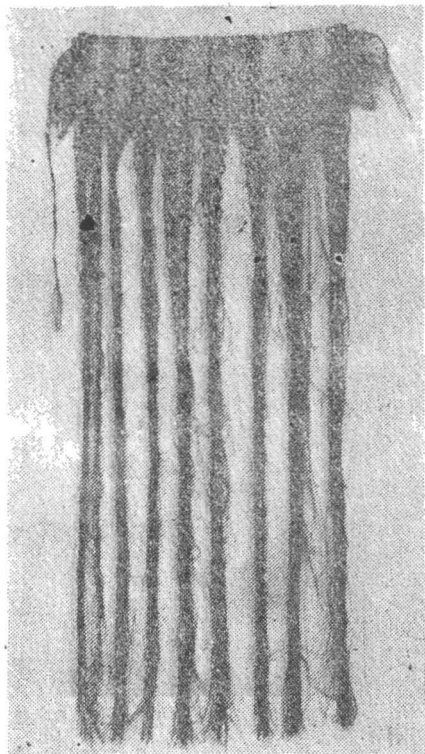

Fig. 38; 39; 40

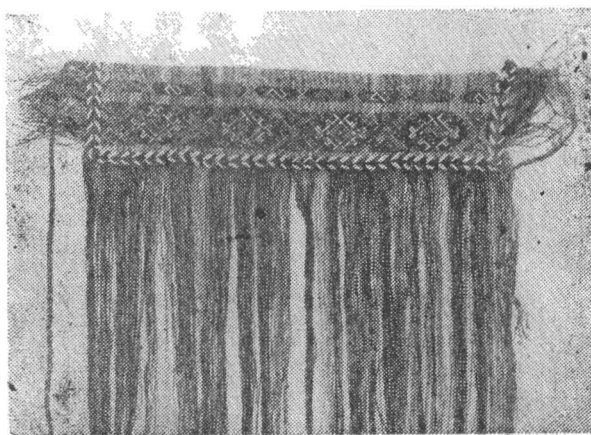
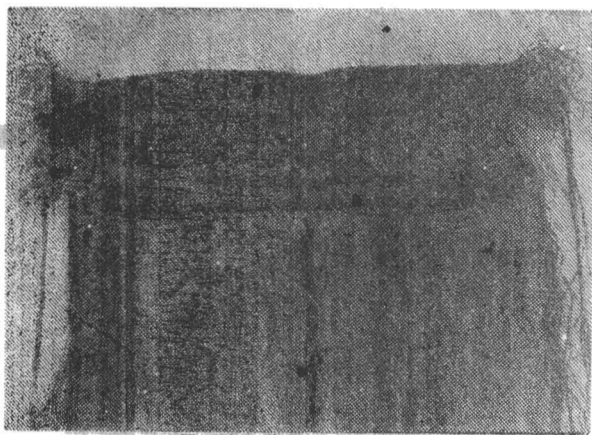

Fig. 41; 43

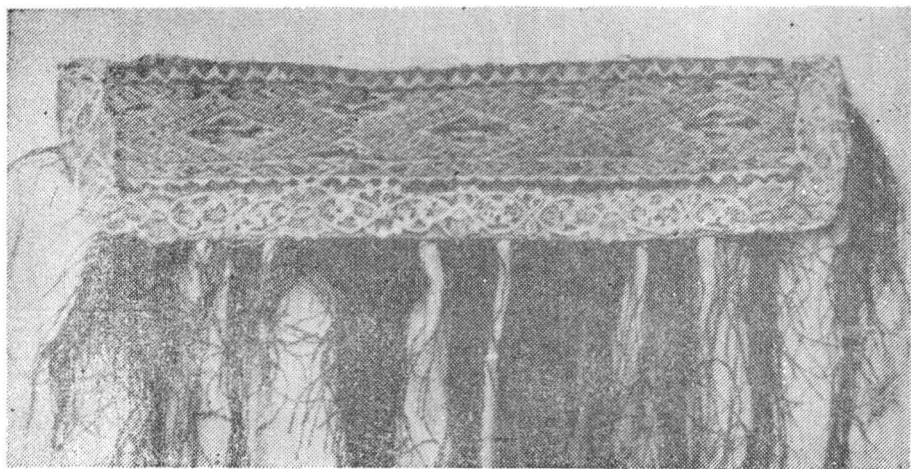
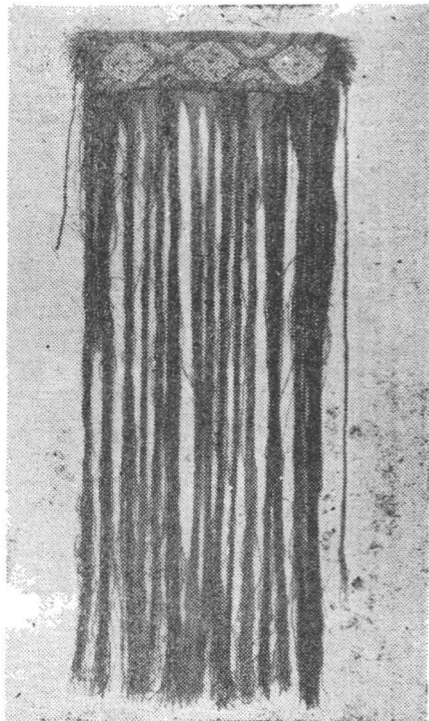
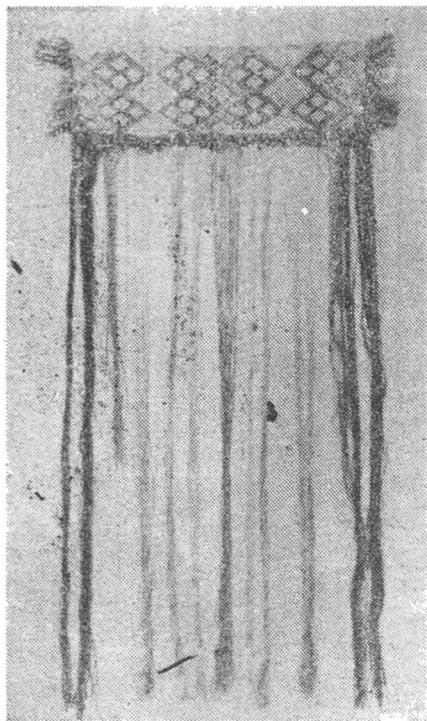

Fig. 44; 46; 47

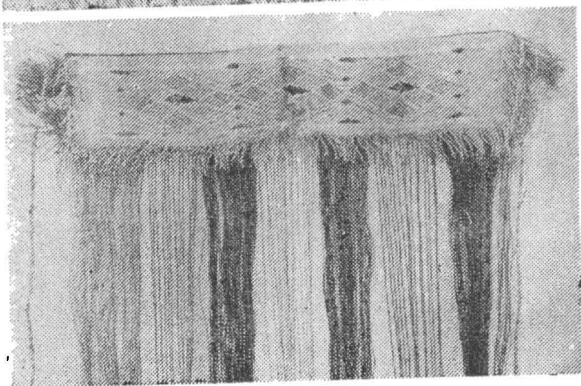
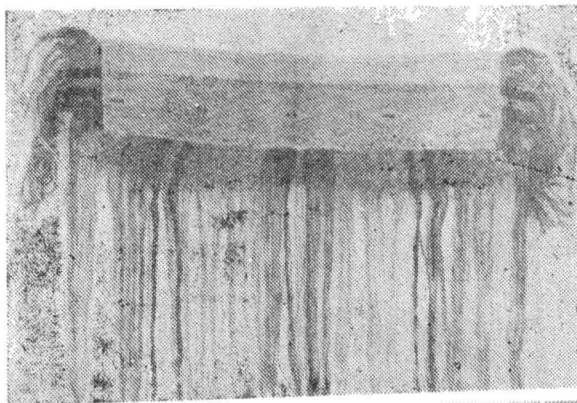
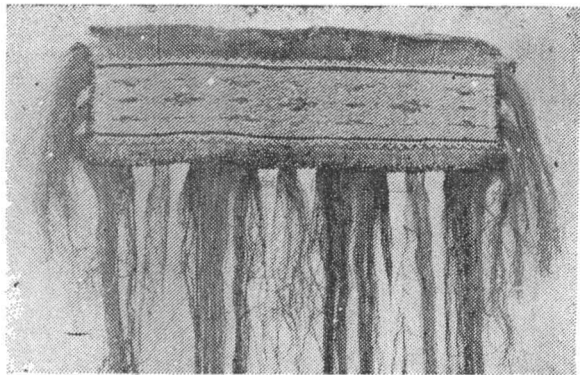

Fig. 48; 49; 50

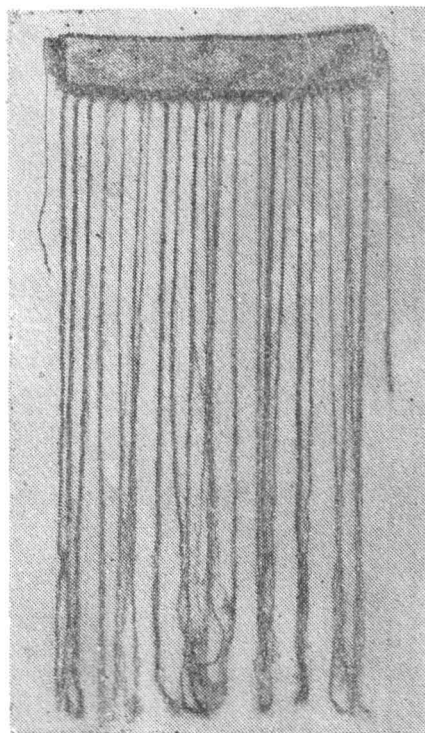
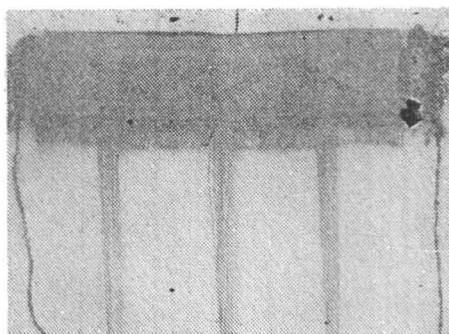
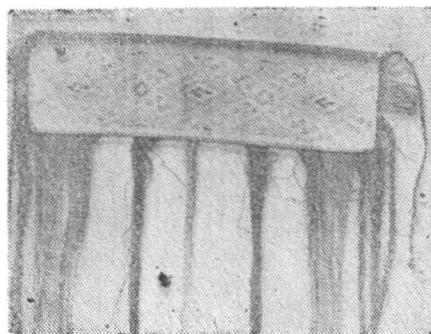
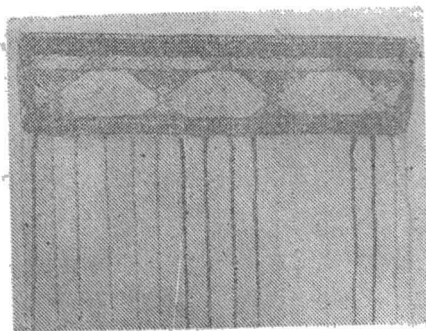
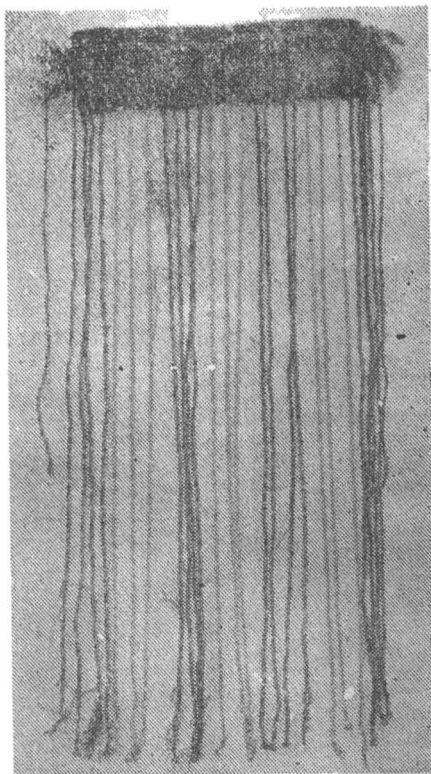
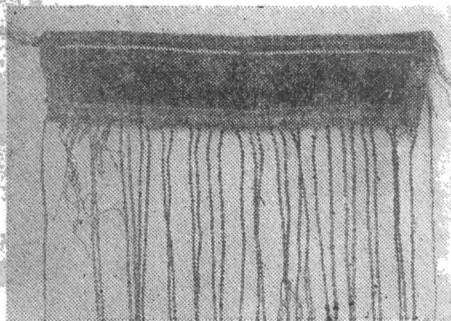
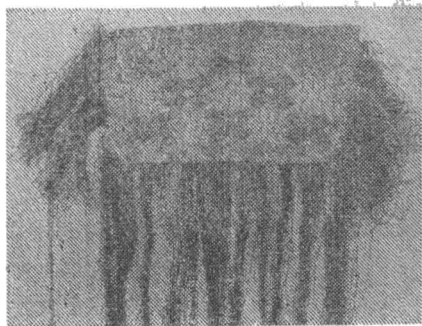

Fig. 51; 54; 55; 56

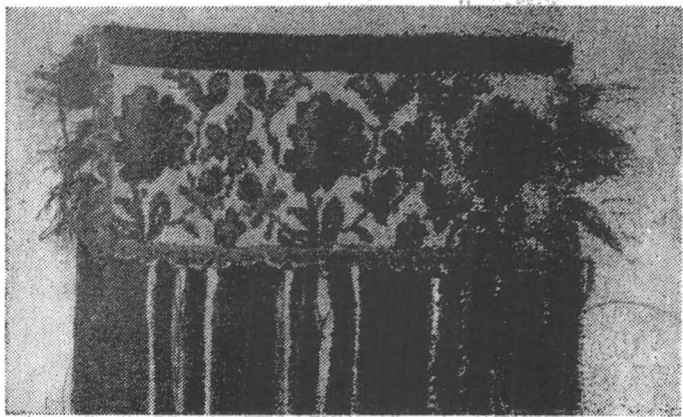
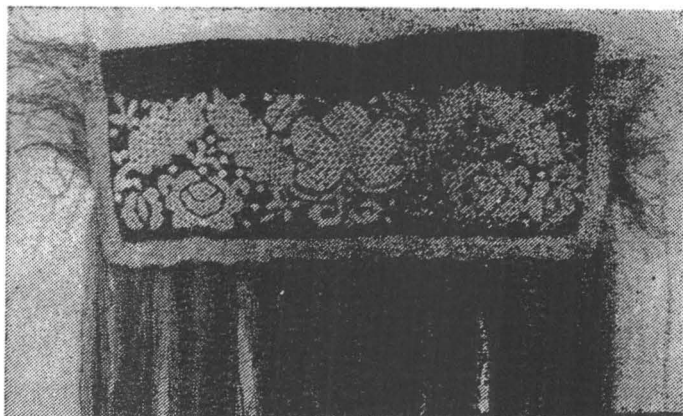

Fig. 61; 62; 63

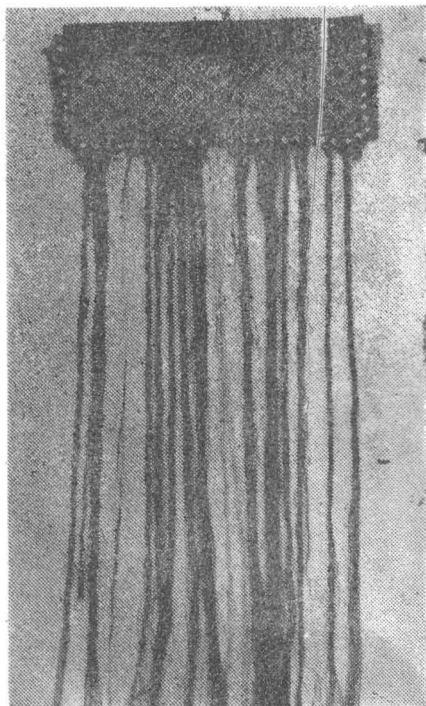
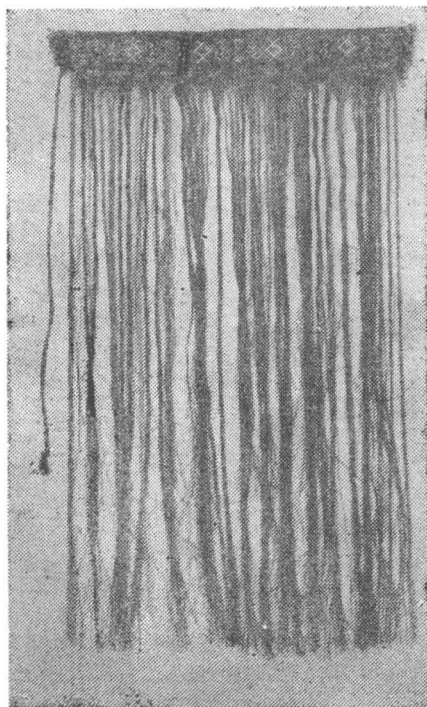
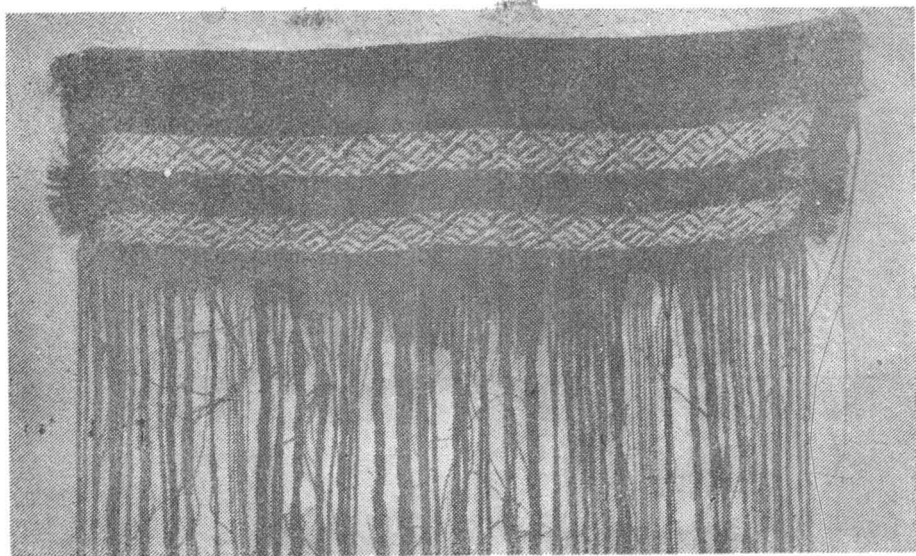

Fig. 64; 65; 68

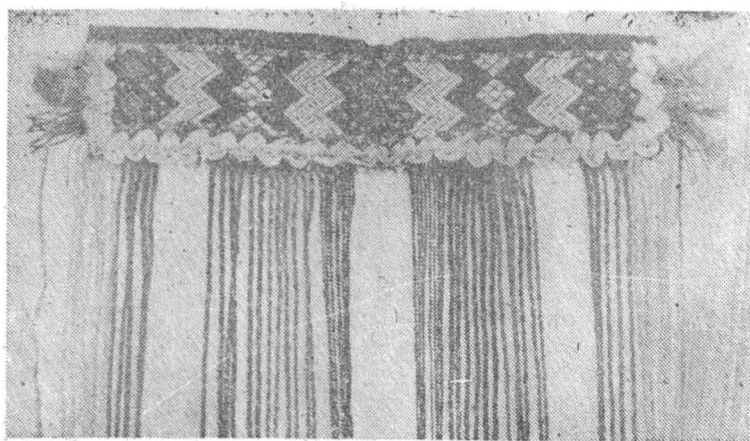
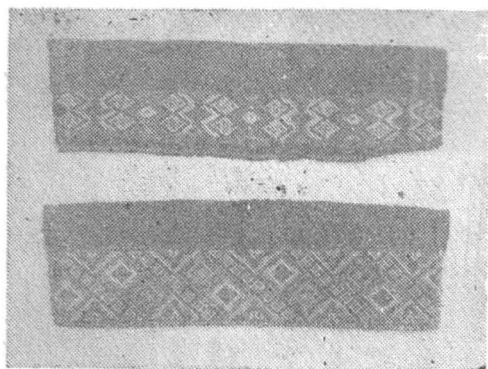
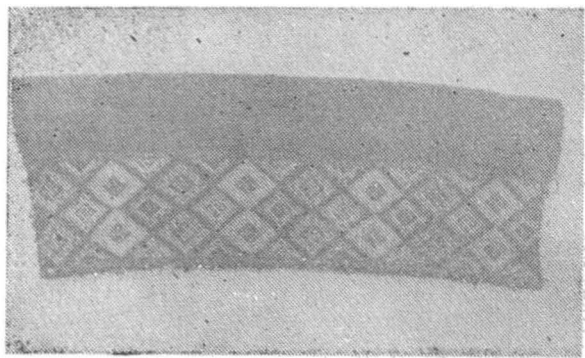

Fig. 69; 70-71; 73

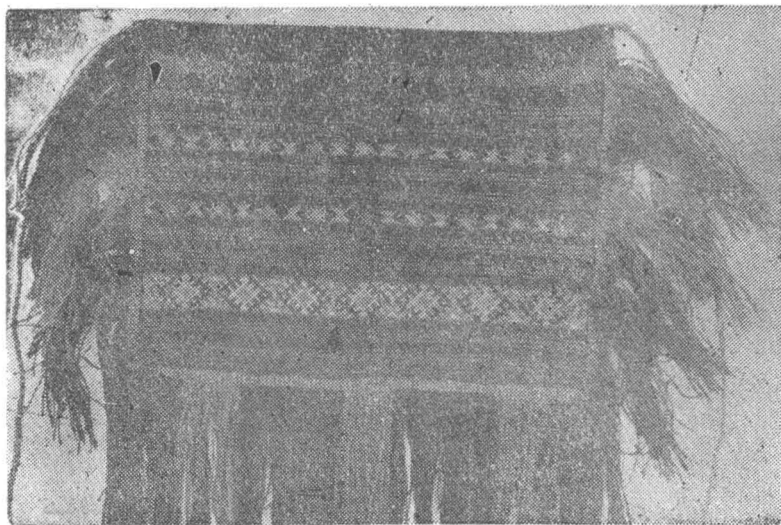
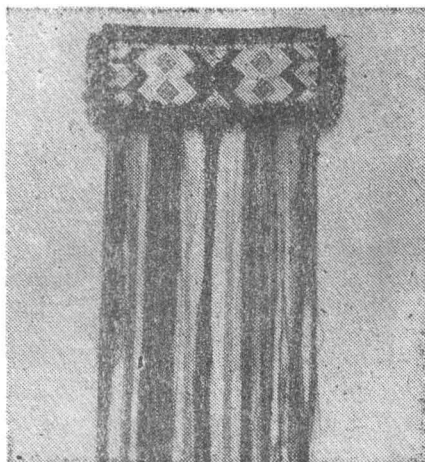
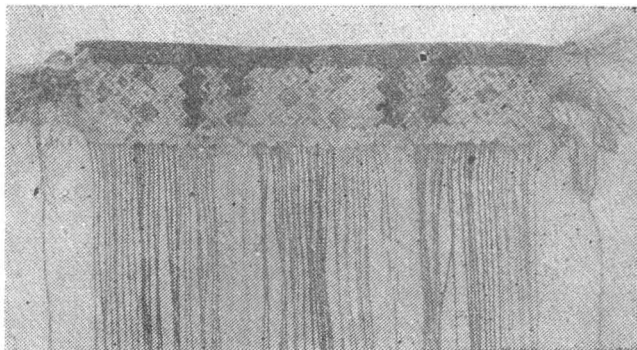

Fig. 74; 75; 76

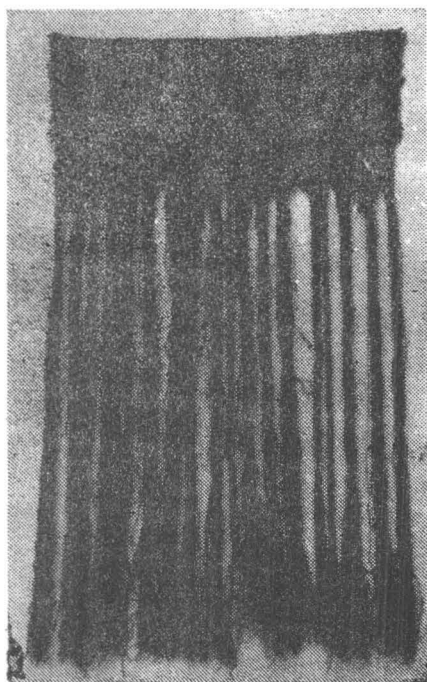
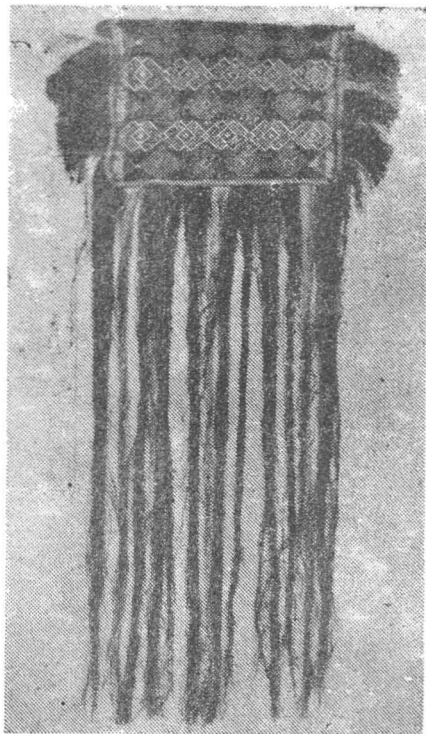

Fig. 77; 78

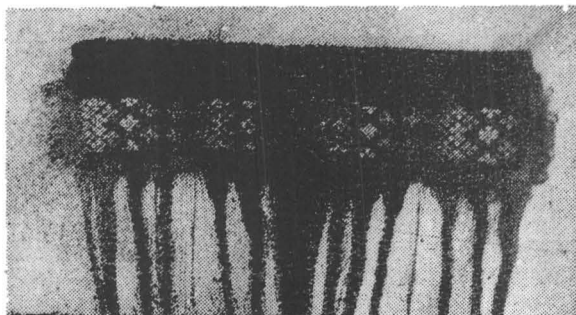
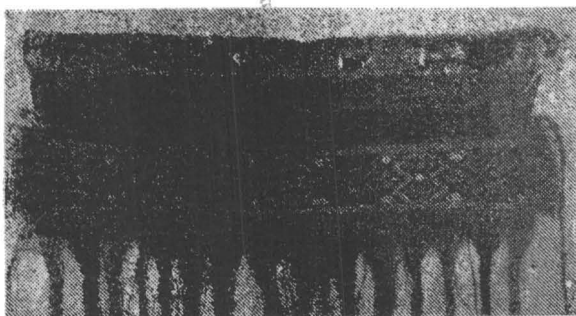
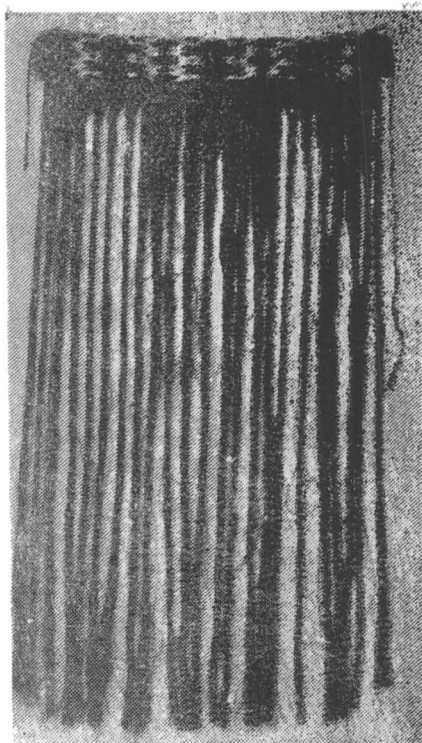

Fig. 79; 80; 81